

Psikolojiye Giriş

Giriş
Ders 1

Psikolojiye girişe giriş

<https://classesv2.yale.edu/>

Ders

- İnsan zihninin bilimsel olarak çalışılmasına kapsamlı bir giriş
- Beyin, çocuk, dil, cinsellik, bellek, cinnet, iğrenme, ırkçılık, aşk vb.

Format

- Haftada 2 ders
- Derste iyi olmak için hem derslere devam etmen hem de okumaları yapman gerekiyor
- Ders slaytları internet ortamında erişilebilirdir
 - Ancak derse katılımın yerine geçebilecek bir şey bulunmamaktadır

Değerlendirme

- Arasınnav (%30)
- Final (%35)
- Haftalık okuma raporları (%15)
- Kitap inceleme (%20)
- Deneye katılım

Diğer şeyler

- Nasıl başarılı olunur
- Bağlantıya geçme

Bu ders neyle ilgili?

Zihne ilişkin temel yaklaşımlar

- Sinirbilim
- Gelişim
- Bilişsel
- Sosyal
- Klinik

İlişkili Alanlar

- Evrimsel biyoloji
- Ekonomi
- Felsefe
- Bilgisayar bilimleri
- Antropoloji
- Edebiyat
- Dinbilim

Oldukça özel misafirler

<https://classesv2.yale.edu/>

Psikolojiye Giriş

Bu Senin Beynin! Ders 2

Web adresi

Değerlendirme

- Arasınnav (%30)
- Final (%35)
- Haftalık okuma raporları (%15)
- Kitap inceleme (%20)
- Deneye katılım

Diğer şeyler

- Bağlantıya geçme
- Nasıl iyi yapılır

Bu garip ve doğal olmayan bir görüştür

Belki buna inanmıyorsundur
Belki düalizme inanıyorsundur

Düalizm

- Descartes (1596-1650)
- Refleks makineleri, robotlar olarak hayvanlar
- Biz de maddeden oluşan bedenlerimiz vardır
- Ancak bizim zihinlerimiz maddesel ve fiziksel değildir

Düalizm

• Görüş 1:

İnsan hareketlerinin yaratıcılığı ve kendiliğinden oluşu

Düalizm

• Görüş 2:

“Düşünüyorum, öyleyse varım”

Düalizm

Düalizm doğru gibi görünür

1. Dil

“kolum”, “kalbim”, “vücudum”, “beynim”

Düalizm doğru gibi görünür

1. Kişisel kimlik

Vücuttaki köklü değişikliklere rağmen hala aynı kişi

Düalizm doğru gibi görünür

1. Kişisel kimlik

Çok sayıda insan, bir beden

Özet: Abartılı güldürülerde kadın milyonerin ruhunun erkek avukatının bedenine girmesi

Düalizm doğru gibi görünür

1. Bedenin yok olmasından sonra benliğin yaşamaya devam etmesi

Güncel görüş: Düalizm yanlış Zihin = Beyin

1. Düalizm ile ilgili problemler
2. Fiziksel şeylerin (bilgisayarlar ve robotlar) neler yapabildiğine ilişkin daha iyi bir anlayışa sahip olduğumuzu biliyoruz
3. Beynin rolü üzerine güçlü kanıt

Beyin nasıl çalışır?

Nöronlar

- Yaklaşık olarak 1,000,000,000,000
- Duyusal nöronlar, motor nöronlar, aracı nöronlar
- Ya hep ya hiç
- Şiddet: nöronların ateşlenme sayısı ve ateşlenme sıklığı aracılığıyla ifade edilir

Nöronlar

- Sinapslar üzerinden iletişim: aksonlar nörotransmitterleri salıverir
 - Uyarıcı
 - Ketleyici
- İlaçlar: agonist & antagonist
 - Curare
 - Alkol
 - Amfetaminler
 - Prozac
 - L-DOPA

Beyin kişisel bir bilgisayarda olduğu gibi bağlantılara mı sahiptir?

- HAYIR – çünkü:
 - Hasara karşı oldukça dirençlidir
 - İnanılmaz hızlıdır
- İnsanlar tarafından yapılmış bilgisayarların çoğunun aksine beyin, düzenli olarak paralel süreçler aracılığıyla çalışır

Beynin farklı bölgeleri neler yapar?

- Her şey için beynine ihtiyacın yoktur...
 - Bebeğin annesini emmesi
 - Acıdan kaçınma adına elinizi çekmeniz
 - Penisin sertleşmesi
 - Kusmak

Bazı korteks altı yapılar

- Medula: belirli refleksler, kalp atışı, nefes alma
- Beyincik: karmaşık motor hareketler
- Hipotalamus: açlık, susuzluk, uyku

İnsan korteksinin $\frac{1}{4}$ 'ünden
azı yansıtma alanlarını içerir;
kalanı kısmı ise dile, akıl
yürütmeye, ahlaka,
düşünmeye ilişkin alanları
içerir

Sana ve senin beynine olabilecek bazı kötü şeyler

- Apraksi
- Agnozi
 - Görsel agnozi
 - Yüz körlüğü
- Duyusal ihmal
- Afazi
- Kazanılmış psikopati

Kaç zihnimiz vardır?

Beyin iki hemisferden oluşur

- Sol ve sağ kısımlar birbirinden ayrıdır
- Korpus Kallosum: hemisferler arasındaki ana yolak
- Bazı fonksiyonlar yanallaşmıştır
 - Dil solda
 - Matematik, müzik sağda
- Yanallaşma hiçbir zaman %100 değildir

Karşıt hemisfere gönderilen duyusal bilgi

- Ana prensip karşılıklı organizasyondur
- Duyusal veri kortekse giden yollarda çaprazlanır
- Görsel çaprazlama
 - Sol görsel alan sağ hemisfere
 - Sağ görsel alan sol hemisfere
- Diğer duyular da benzerdir

Karşılıklı motor kontrol

- Hareketler motor alan tarafından kontrol edilir
- Sağ hemisfer vücudun sol tarafını kontrol eder
- Sol hemisfer sağ tarafı kontrol eder
- Motor sinirler omurilikte çaprazlanır

Corpus callosum

- Hemisferler arasındaki başlıca (ama tek değil) yolak
- İki taraftaki benzer yapıları birbirine bağlar
- Bir hemisfere gelen verinin iki hemisferde de işlenmesine olanak verir
- Sol ve sağ tarafın motor koordinasyonuna yardım eder

Bir parça tevazu, Bölüm 1

- Bilgi işleyici, bilgisayar olarak zihin
- Tanıma, dil, motor kontrol, mantık vb.
- Ancak farkındalığa ilişkin zor problem hala duruyor
- Öznel deneyim, “neye benziyor”, *qualia*

“Bilinç gibi bu kadar muhteşem bir şeyin nasıl olup da bir sinir dokusunun bir sonucu olarak ortaya çıkması Alaattin’in lambasını ovaladığında cinin ortaya çıkması kadar açıklanamaz bir durumdur”

- Thomas Huxley

Bir parça tevazu, Bölüm 2

- . Zihinsel yaşantıya ilişkin mekanistik anlayış
- . Peki ya insani değerler?
 - Özgür irade ve sorumluluk
 - İçsel değer
 - Manevi değer
- . Bunlar biraraya getirilebilir mi?

Psikolojiye Giriş

Temeller, Bölüm I: Freud
Ders 3

Temeller, Bölüm I: Freud

<https://classesv2.yale.edu/>

Değerlendirme

- Arasınnav (%30)
- Final (%35)
- Haftalık okuma raporları (%15)
- Kitap inceleme (%20)
- Deneye katılım

Deneyisel Katılım Gereklikleri

- Öğrencilerin deneylere katılma, deneyleri izleme ya da araştırma raporu yazma gibi başka bir takım yollarla edinebilecekeri 5 “birim” (saat) araştırma katılım kredisini tamamlamaları gerekmektedir. Ayrıntıları, dersin internet sayfasında da yer alan (ders içeriğinin son dört sayfası) dinleyici kopyalarında bulabilirsiniz.
- Deneylere katılım fırsatları 31 Ocak’tan sonra başlayacaktır.

Gönüllüler?

- Havuzu kullanmayı dileyen araştırmacılar için yeni yaklaşımlar, öğrenciler için eğitimsel faydadan emin olmak üzere bir kurul tarafından incelenmeyi gerektirmektedir.
- Bu kurul sınıftaki lisans öğrencileri arasındaki 2-3 kişiden oluşmalıdır. Öğrencilerin 26 Ocak Cuma günü saat 2’de toplanmak üzere uygun olmaları gerekmektedir.
- Eğer ilgileniyorsanız, dersten sonra benimle görüşebilirsiniz.

Temeller, Bölüm 1: Freud

Ana fikirlerden çoğu reddedilmiştir

Ama çoğu olduğu gibi kalmıştır

Bazı ilginç ve etkileyici fikirler

- Duygular ve eylemler için bilinçdışı nedenler
- Bilinçdışı dinamikler (çatışma)
 - Rüyalara, konuşma hatalarına, şaka yapmaya, cinnete yol açma

Zihnin psikoanalitik bölümleri

- İd - çocuklukta görülen içgüdüler
 - Gerçeklik ve düşün arasındaki farkı ayırt edemez
 - Haz prensibine göre çalışır
- Ego - çocukluk döneminde id'den ortaya çıkar
 - Gerçekliği ve mantığı anlar
 - İd ve süperegö arasında aracılık eder
- Süperegö
 - Toplumun ahlaki standartlarının içselleştirilmesi
 - Suçluluk duygusundan sorumlu

Psikoseksüel evreler

- Freud'un kişilik gelişimine ilişkin beş evresinin herbiri belirli bir eröjen bölge ile ilişkilidir
- Saplanma – bir yetişkin olarak, söz konusu evrelerdeki haza ulaşma yollarına eşdeğer bir yolla haz elde etmeye yönelik bir girişim

Oral evre (doğum – 1 yaş)

- Ağız cinsel haz ile ilişkilidir
- Eğer doğru bir şekilde başa çıkılmaz ise süttten kesme saplanmaya yol açabilir
- Saplanma yetişkinlikte oral aktivitelere yol açabilir

Anal evre (1 – 3 yaş)

- Anüs haz ile ilişkilidir
- Eğer doğru bir şekilde başa çıkılmaz ise tuvalet eğitimi saplanmaya yol açabilir
- Saplanma yetişkinlikte anal tutucu ya da atıcı davranışlara yol açabilir

Fallik evre (3 – 5 yaş)

- Hazza yönelik dikkat genital bölgelere kayar
- Oedipus ya da elektra kompleksi görülebilir
- Saplanma erkekte aşırı masküliniteye ve kadında ilgi ya da baskın olma ihtiyacına yol açabilir

Oedipus kompleksi

- Annem iyi biridir
- Annemi çok seviyorum
- Ama babam engel oluşturuyor
- Babayı öldür
- Eyvah babam kızgın
- Babamın yapabileceği en kötü şey nedir?

Oedipus kompleksi

- Kastrasyon!
- Pes ediyorum. Babam kazanır.
- Bir süre için cinsellik hakkında düşünmeyelim

Latant evre (5 – ergenlik)

- Cinsellik bastırılır
- Çocuklar hobilere, okul faaliyetlerine ve aynı cinsiyetten arkadaşlıklara yönelir

Genital evre (ergenlik)

- Cinsel duygular yeniden ortaya çıkar ve karşı cinse doğru yönelir
- Sağlıklı yetişkinler hazzı aşkta ve işte bulurlar; saplanmış yetişkinler bütün enerjilerini önceki evrelerle meşgul olarak harcarlar

Savunma mekanizmaları

- Bilinçdışı zihinsel süreçler kaygıyı azaltmak üzere ego tarafından işe koşulur

Savunma mekanizmaları

- Yüceltme – toplum tarafından değer verilen aktiviteler ile yer değiştirme
- Yer değiştirme – utanç verici düşünceleri daha uygun hedeflere yönlendirme

Savunma mekanizmaları

- Yansıtma – kabul edilemez dürtüleri başka birine yönelterek kaygıyı azaltmak
- Rasyonelleştirme – kaygı yaratan düşünceleri akıl yürüterek uzaklaştırma
- Gerileme – gelişimin daha önceki evrelerindeki davranış karakteristiklerini içeren bir tarza geri dönmek

Histeri ve tedavisi

- Körlük ve sağırılık, felç, titreme, panik ataklar, bellek boşlukları vb.
- Bu semptomlar kilit altındaki duygusal yükü olan anıları bir çeşit saklama yoludur
- Anılar ortaya çıktığı zaman katarsis olur – şiddetli bir şekilde açığa çıkma

Histeri ve tedavisi

- Freud aslında bu anılara hipnoz yoluyla ulaşmaya çalışmıştır; ancak daha sonra serbest çağrışıma yönelmiştir
- Hastalar direnç gösterir
- Freud bu çatışmaları keşfetmek üzere psikoanaliz yöntemlerini kullanmıştır

Daha fazla Freud

- Rüyalar
- Efsaneler ve edebiyat
- Din

Freud: Bilimsel değerlendirme

Yanlışlanabilirlik (Karl Popper)

Bilimsel yordamalar dünya hakkında güçlü iddialarda bulunmayı gerektirir ve ispatlanmış bir yanlış olma riskine götürür

Freud: Annenden nefret ediyorsun
Hasta: Vay canına, bu olabilir
Freud: Haklıyım

Freud: Annenden nefret ediyorsun
Hasta: Bu saçmalık! Bu iğrenç bir yalan
Freud: Öfken, bu fikrin senin için ne kadar acı verici olduğunu gösterir. Bunu bilinçdışı olarak bastırmışsın. Haklıyım!

Freud: Yetişkin kişilik özellikleri psikoseksüel gelişim ile şekillenir. Rüyaların tümü kılık değiştirmiş bir biçimde arzuların tatminini içerir. Psikoanaliz ruhsal bozuklukların en iyi tedavi yoludur.
Scientist: Aynı fikirde değilim. Bu iddiaları herhangi birini destekleyen yeterli kanıt bulunmamaktadır.
Freud: Benim fikirlerimi reddetmen bunların seni rahatsız ettiğini gösterir. İşte bu yüzden ben haklıyım. Ayrıca derin psikolojik problemlere sahipsin ve kapsamlı bir terpiye ihtiyacın var.

Spesifik yordamlar yapıldığı zaman, bunu çok da iyi yapmıyorlar

- Oral ve anal karakteristikler
- Sütten kesmenin ve tuvalet eğitiminin rolü
- Cinsel tercih
- Psikoanalizin başarısı

Temel Freudyen anlayış –
bilinçdışının önemi – sağlam
bir şekilde sürmektedir.

Freud'un Darwin'le tanışması: Bilinçdışı neden evrilmiş olabilir?

Kandırmaca

Nasıl iyi bir yalancı olunur?

Kendini kandırma

Modern psikolojide bilinçdışı

1. Dil

- Buket, Veli'nin ondan hoşlandığını düşünür

Modern psikolojide bilinçdışı

1. Alışkanlık

- araba kullanma, sakız çiğneme, ayakkabı bağlama

Modern psikolojide bilinçdişı

1. Hoşlanma ve hoşlanmama
Kabul sınavası
Eşit altı ölüm uyarımları

Modern psikolojide bilinçdişı

1. Hoşlanma ve hoşlanmama
Kabul sınavası
Eşit altı ölüm uyarımları

KADAVRA

Modern psikolojide bilinçdişı

1. Hoşlanma ve hoşlanmama
Kabul sınavası
Eşit altı ölüm uyarımları

Modern psikolojide bilinçdişı

1. Hoşlanma ve hoşlanmama
Kabul sınavası
Eşit altı ölüm uyarımları

Liste yapma

Sevdiğiniz birisini düşünün

Bu kişinin 3 pozitif özelliğini
listeleyin

Bu kişinin 10 pozitif özelliğini
listeleyin

Bu kişiden ne kadar
hoşlanıyorsunuz?

Bu kişiden ne kadar
hoşlanıyorsunuz?

Hoşlanma grup 3'te yükselir
Hoşlanma grup 10'da düşer

Psikolojiye Giriş

Temeller, Bölüm 2: Skinner

Ders 4

Değerlendirme

- Arasınnav (%30)
- Final (%35)
- Haftalık okuma raporları (%15)
- Kitap inceleme (%20)
- Deneye katılım

Değerlendirme

- Arasınnav (%30)
- Final (%35)
- Haftalık okuma raporları (%15)
- Kitap inceleme (%20)
- Deneye katılım

Haftalık okuma raporları

- Her Pazartesi sınıfa soru ya da sorular getireceksiniz
- 300 – 500 kelime arasında bir cevap yazmanız gerekiyor
- Cumartesi gece yarısına kadar ders asistanına elektronik posta olarak göndermelisiniz
- Geç gönderilenler kabul edilmeyecektir
- Geçme/kalma – cevaplar açık bir şekilde yazılmış olmalı, soruya ya da sorulara cevap veriyor olmalı, konuya yaptığınız okumalardan bir miktar hakim olduğunuzu göstermeniz gerekiyor

Haftalık okuma raporları

- Her biri geçme notunuzun %1.5'ine karşılık gelen 10 raporunuz olacak
- Eğer ders asistanınızdan herhangi bir cevap almazsanız, bu her şeyin yolunda olduğunu gösterir. Eğer başarısız olursanız (ya da raporunuzu teslim etmezseniz) ders asistanınız sizinle iletişime geçecektir
- Raporlarınızın sizin tarafınızdan hazırlanması beklenmektedir

1 numaralı okuma raporu

- Alkolizm için Freudyen bir açıklama yap. Daha sonra da davranışçı bir açıklama yap. Son olarak, insanların alkolü bırakması için davranışçı bir tedavi yöntemi öner

Ders asistanları

- A - Ch Sunny Bang, sunjung.bang@yale.edu
- Co - G Erik Cheries, erik.cherries@yale.edu
- H - K Jane Erickson, jane.erickson@yale.edu
- L - Pi KOLEEN McCrink, koleen.mccrink@yale.edu
- PI - S Izzat Jarudi, izzat.jarudi@yale.edu
- T - Z Greg Laun, gregory.laun@yale.edu

Temeller, Bölüm 2: Skinner

Freud'un Darwin'le tanışması: Neden bir bilinçdışı evrilmiştir?

Kandırmaca

Nasıl iyi bir yalancı olunur?

Kendini kandırma

Davranışçılık

- Öğrenmeye yapılan güçlü vurgu

Davranışçılık

- Öğrenmeye yapılan güçlü vurgu
- Zihin karşıtlığı
bilimsel olmayan = arzular, dilekler, hedefler
bilimsel = gözlenebilir; uyarıcı, tepki, çevre, vb.

Davranışçılık

- Öğrenmeye yapılan güçlü vurgu
- Zihin karşıtlığı
bilimsel olmayan = arzular, dilekler, hedefler
bilimsel = gözlenebilir; uyarıcı, tepki, çevre, vb.
- Türler arasında farklılıkların olmaması

Her şeyi açıkladığını
söyledikleri üç öğrenme ilkesi

Öğrenmenin en basit şekli: Alışma

- Nedir?
 - Tekrarlı maruz kalmanın sonucunda tanıdık hale gelen uyarıcıya tepki verme eğiliminin azalması
Örneğin, saatin tiktakları, trafik gürültüsü, trenler
- Ne içindir?
 - Yeni nesne ve olayları fark edebilmemiz için adaptif bir mekanizmadır

Klasik koşullama

- Nedir?
 - Belirli bir uyarıcı ile başka bir uyarıcı arasındaki bağlantıyı öğrenmektir

Klasik koşullama

Koşulsuz

Doğuştan ve kalıtsal

Koşusuz uyarıcı → Koşulsuz Tepki

US → UR

Koşullu

Koşullama sırasında oğrenilen

Koşullu Uyarıcı → Koşullu Tepki

CS → CR

Klasik koşullama

- Koşulsuz uyarıcının ve koşullu uyarıcı ile tekrarlı bir şekilde eşlenmesi sonucunda koşullu tepkide bir artış olacaktır
- Pekiştirilmiş denemeler & pekiştirilmemiş denemeler
- Deneysel sönme

Klasik koşullama

- Koşulsuz uyarıcı ile koşullu uyarıcının tekrarlı bir şekilde eşlenmesi sonucunda koşullu tepkide bir artış olacaktır
- Pekiştirilmiş denemeler & pekiştirilmemiş denemeler
- Deneysel sönme
- Uyarıcı genellemesi

Klasik koşullamanın kapsamı

- Yengeç, balık, hamamböceği
- İnsanlar
 - Korku
 - Açlık
 - Cinsellik
 - Fetişler

Klasik koşullama ne işe yarar?

Eski kuram: Çağırışım

Klasik koşullama en çok koşulsuz uyarıcı ile koşullu uyarıcı birlikte verildiğinde gerçekleşir

Koşulsuz tepki ve koşullu tepki birbirinin aynısıdır

Klasik koşullama ne işe yarar?

Daha iyi bir kuram: Hazırlanma

Bir olayın gerçekleşeceğini gösteren bir ipucuna karşı duyarlı hale gelmek, o olaya hazırlanmanızı sağlar

1. Koşullu ve koşulsuz uyarıcı arasındaki en iyi zamanlama?
Koşullu uyarıcının koşulsuz uyarıcıdan hemen önce gelmesi (yemekten önce zil)
2. Koşullu tepkinin doğası?
Koşulsuz tepki için hazırlık (salya)

Edimsel koşullama

- Nedir?
 - Yaptıklarımızla ödül/ceza arasındaki ilişkilerin öğrenilmesi
- Ne içindir?
 - Neyin işer yarayıp neyin yaramadığının öğrenilmesi
(klasik: pasif; edimsel: istemli)

ETKİ YASASI:

Davranışta bulunmada, pekiştirilmeye bağlı artma, pekiştirilmeme durumunda ise, zayıflama eğilimi

Skinner: Edimsel koşullamanın genişletilmesi

Bir güvercin nasıl eğitilir

- Pozitif pekiştirme
- Negatif pekiştirme
- Ceza

Bir güvercin dans etmek üzere nasıl eğitilir

- Şekillendirme

Bir güvercin poker fişi için dans etmek üzere nasıl eğitilir

Klasik koşullama aracılığıyla poker fişlerinden doğal bir
ödüle bağlantı kurma

Bir güvercin sonsuza kadar...
dans etmek üzere nasıl eğitilir

- Pekiştirme tarifeleri
 - Sabit & Değişken
 - Oranlı & Aralıklı

Kısmi pekiştirme etkisi

İnsanları nasıl dans ettirirsin

Davranışçılık:
Bilimsel değerlendirme

Her şeyin öğrenildiği doğru
mu?

- Hayır, doğuştan gelen (öğrenilmemiş)
bilgiler hakkında kayda değer kanıtlar var

Zihinsel süreçler hakkında konuşmanın bilim dışı olduğu doğru mu?

- Hayır
 - Diğer bilimler (örneğin fizik) gözlenemeyen şeyler hakkında konuşur
 - Karmaşık ve akıllı davranışları içsel temsillerle açıklamak mantıklı geliyor

Hayvanların öğrenmesinde pekiştirme ve ceza zorunlu mudur?

Hayır

Öğrenmeye ilişkin olarak belirli bir takım sınırlılıkların olmadığı doğru mu?

Hayır

- Doğal tepkiler
- Tat kaçınması (Garcia etkisi)
 - Tat / mide bulantısı &
 - Tat / elektrik şoku
- Fobiler

Chomsky'nin eleştirisi:
İnsanları ele aldığında davranışçı
görüş o kadar muğlâktır ki artık
bilimsellikten çıkmaktadır

Yanlışlanamazlık

Bizler neden ... ?

- Kendi kendimize konuşuruz
- Sesleri taklit ederiz
- Sanat icra ederiz
- Düşmana kötü şeyler söyleriz
- Keyifli durumlar hakkında hayal kurarız

Skinner: Bunların hepsi çeşitli
pekiştireçleri içerir

- Kendi kendimize konuşma
- Sesleri taklit etme
- Sanat icra etme
- Düşmana kötü şeyler söyleme
- Keyifli durumlar hakkında hayal kurma

Chomsky: Muğlak, yanlışlanamaz

- Kendi kendimize konuşma
- Sesleri taklit etme
- Sanat icra etme
- Düşmana kötü şeyler söyleme
- Keyifli durumlar hakkında hayal kurma

ETKİ YASASI:

Davranışta bulunmada, pekiştirilmeye bağlı artma, pekiştirilmeme durumunda ise, zayıflama eğilimi

Davranışçılığın mirası

- Bazı önemli öğrenme mekanizmaları hakkında daha zengin bir anlayış
- Özellikle sözel olmayan türlerin eğitilmesinde güçlü teknikler

Psikolojiye Giriş

Bebek Olmak Nasıl Bir Şey?
Düşüncenin Gelişimi
Ders 5

Bilişsel Gelişim

Okuma raporu #1

- Alkolizm için Freudyen bir açıklama getirin. Daha sonra da davranışçı bir açıklama getirin. Son olarak, insanların alkolü bırakması için davranışçı bir tedavi yöntemi bulun.

Ders asistanım kim? (düzeltilmiş)

- A - Colb Sunny Bang, sunjung.bang@yale.edu
- Coll - G Erik Cheries, erik.cherries@yale.edu
- H - Lio Jane Erickson, jane.erickson@yale.edu
- Lip - O Kileen McCrink, kileen.mccrink@yale.edu
- P - Star Izzat Jarudi, izzat.jarudi@yale.edu
- Stau - Z Greg Laun, gregory.laun@yale.edu

Bilişsel Gelişim

Büyük sorular

1. Ahlak
2. Süreklilik

Büyük sorular

3. Bilgi

Görgülcülük
&
Doğalcılık
&
Yapısalcılık

Jean Piaget

- 1896 – 1980
- Genetik bilgi felsefesi
- Kuramlar
- Yöntemler
- Gözlemler

Piaget'nin bilişsel gelişim kuramı

- Piaget, çocukların sürekli olarak dünyaya ilişkin daha kapsamlı anlayışlar yapılandırmaya çalışan aktif düşünürler olduğuna inanmıştır
- Küçük bilim adamları
- Bu “anlayışlar” *şemalar* olarak adlandırdığı yapılar şeklindedir

Şemaların gelişimi

- Şemalar bilginin organize edilmesine yardımcı olmak üzere gelişen sistemlerdir
- Özümleme – yeni bir bilginin ya da yeni bir deneyimin alınması ve halihazırda var olan şemaya uydurulması sürecidir
- Uyum – yeni bilgiye uydurulmak üzere var olan şemaların değiştirilmesi ya da yeni şemaların oluşturulma sürecidir

Piaget'nin yaklaşımı

- Ana yöntem çocuklardan problemleri çözmesini istemek ve kendi çözümlerinin ardındaki akıl yürütme hakkında sorular sormaktır
- Çocukların radikal bir biçimde yetişkinlerden farklı şekillerde düşündüğünü keşfetti
- Gelişimin dünyanın nasıl anlaşıldığına bağlı olarak değişen bir “evreler” serisi olarak ortaya çıktığını önerdi

Duyusal motor evre (doğum – 2)

- Bilgiler duyular ve motor hareketler aracılığıyla edinilir
- Bu evrede çocuk algılar ve değişimler ama sonuç çıkarmaz
- Nesne devamlılığı kazanılır

Nesne devamlılığı

- Nesnelerin varlığının, birinin davranışlarından ya da onların algılarından bağımsız olduğunu anlaması
- 6 aylık olmadan önce bebekler eğer nesneler görüş alanlarından çıkarsa, varlığını sürdürmüyormuş gibi davranırlar
 - Bir yüzün yeniden görünür hale gelmesine bağlı olarak şaşırılabilmesi (ce-e)
- Daha sonra, “A değil B” görevinde başarısızlık

İşlem öncesi evre (2 – 7 yaş)

- Sembolik düşüncenin ortaya çıkması
- Benmerkezcilik

İşlem öncesi evre (2 – 7 yaş)

- Sembolik düşüncenin ortaya çıkması
- Benmerkezcilik
- Muhafaza etme kavramının olmaması

Somut işlem evresi (7 – 12 yaş)

- Artan bir şekilde mantıksal düşünceye yol açan zihinsel işlemlerin anlaşılması
- Daha az benmerkezci
- Ancak ... özetleyerek ya da hipotetik olarak akıl yürütmede bulunamama

Formal işlem evresi (12 – yetişkinlik)

- Özet ve bilimsel akıl yürütme

Piaget: Bilimsel değerlendirme

Çok pozitif:
ilginç & yanlışlanabilir iddialar
zengin kuramsal çerçeve
çarpıcı bulgular

Piaget: Bilimsel değerlendirme

Kuramsal: Gerçekten gelişimi açıklıyor mu?
Metodolojik: Soru-cevap sınırlılıkları
Olgusal: Bebekler ve çocuklar gerçekten ne biliyor?

Bebek bilişinin modern bilimi

Bebeklerle çalışmanın yöntemler

- Beyin dalgaları
- Emzik emme
- Bakma
 - Tercih
 - Alışma & Şaşıрма

Bebeklerin fiziksel dünyaya ilişkin anlayışı

Nesne devamlılığı

Fiziksel dünyaya ilişkin tüm anlayışları en baştan itibaren orada
Fakat tam olarak değil ...

Gelişimi nasıl açıklarız?

- Sinirsel olgunlaşma
- Ketlenmeyle ilgili problemler
 - A değil B
- Bilgi birikimi

Bebeklerin sosyal dünyaya ilişkin anlayışı

Sosyal bebek

Bebekler tarafından sosyal yordamalar (Valerie Kuhlmeier & Karen Wynn)

- 9 aylık & 12 aylık
- Bir karakterin bir topa, hedefini gerçekleştirmesi için “yardım” ettiği ve diğer bir karakterin de bu topa “mani” olduğu filmler gösterilir
- Daha sonra topun bu karakterlerle etkileşime girdiği tümüyle farklı bir durumun yer aldığı bir film gösterilir
- Bebekler, topun, mani olana mı yoksa yardımcı olana mı yaklaşacaklarını bekler?

Sosyal dünyaya ilişkin bazı
anlayışları en baştan itibaren
orada olabilir

Fakat aynı zamanda bazı çarpıcı
sınırlılıklar var...

Sonuca bağlanmamış soru I

Çocuklar neden bu sosyal görevleri çok başarısızca
yapıyorlar?

Zihinler hakkında daha fazla öğrenmeye ihtiyaçları var
&

Doğru bilgiye sahip olmalarına rağmen ketlenme ve
hareket sorunlarından muzdaripler

Sonuca bağlanmamış soru II

Gelişimin farklı türleri arasındaki ilişki nedir?

Çocukların nasıl düşündüklerine ilişkin genel değişimler
(Freud, Piaget)
&
Ayrı modüller
(Chomsky, Fodor)

Gelişimde modüler görüş

- Fiziksel ve sosyal dünya hakkında akıl yürütmek üzere ayrı, kısmi olarak önceden birbirine bağlanmış kablo sistemleri
- Kalıtsal bilgi
- Sınırlanmış gelişim

Hasarlı modül: Otizm

- Yaklaşık 1000 kişide 1
- Çoğunlukla erkek çocukları
- Sosyal bağlanabilirlik yoksunluğu
- Dil bozukluğu
- İnsanlara nesneymiş gibi davranma
- Zihin körlüğü

Sonuca bağlanmamış soru III

Eğer modüller varsa, bunlar nedir?

- Fizik ve insanlar, ama ayrıca...
 - İnsan eliyle yapılmış şeyler
 - Sosyoloji
 - Biyoloji?

Sonuca bağlanmamış soru IV

Çocukların ve yetişkinlerin zihinleri arasında derin genel farklılıklar var mı?

- Dilin etkisi?

Neden gelişim çalışılır?

“Her şey olduğu gibidir çünkü o şekildedir”

D'Arcy Thompson

Psikolojiye Giriş

Nasıl İletişim Kurarız? Ağızdaki ve
Ellerdeki Dil
Ders 6

Dil

Dil

<https://classesv2.yale.edu/portal/>

- “Duyurular” bölümüne tıklayın:
- Ders programında küçük değişiklikler
- Not alma fırsatı
- Pinker okuması sayfa 97
- Yalnızca 9 okuma raporu gerekiyor

Kız evin büyük olduğunu düşünüyor.

Dil

Dil

- Dil ile ilgili temel olgular
- Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?
- Dil nasıl gelişir?
- İnsan dışındaki canlılarda dil ve iletişim

Dil ile ilgili temel olgular

“Küçük çocukların; yazmaya ya da pişirmeye eğilimi olmadığı halde, anlamsız sesler çıkarma eğiliminde olması durumundan gördüğümüz üzere, insanoğlunun konuşmaya içgüdüsel bir eğilimi vardır.”

Dil ile ilgili temel olgular

- Bütün insan topluluklarının dili vardır

Kültürel icat?

Hayır – tek nesil zarfında dilin gelişimi
pidgin -> kreyol (kreyoleştirme)

- Her normal insanın dili vardır

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

- Yaratıcılık

Daha önce hiç işitilmemiş cümleler kurabilir ve daha önce hiç işitilmemiş cümleleri anlayabiliriz.

İngilizcede yirmiden az sözcükle dilbilgisi kurallarına uygun kaç cümle üretilebiliriz?

Yaklaşık olarak:

1,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000

Peki bunu nasıl yapıyoruz?

Soyut ve bilinçli olarak farkında olmadığımız kurallar

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz, yemeğe istekli

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz yemeği istedik

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz yemeği istedik

Bill, John'un onu sevdiğini biliyor

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz yemeği istedik

Bill, John'un onu sevdiğini biliyor

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz yemeği istedik

Bill, John'un onu sevdiğini biliyor

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Domuz yemeği istedik

Bill, John'un onu sevdiğini biliyor

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

söz dizimi (syntax)

yapı bilgisi (morphology)

ses bilgisi (phonology)

Bütün dillerin paylaştığı evrenseller nedir?

Ses bilgisi (phonology)

- Temel sesler (ve işaretler)
- Dilde kullanılabilecek seslere ilişkin sınırlı liste
- Sözcükler arasında gerçek duraklama yok: Çocukların duraklamaları öğrenmeleri gerekir

Ses bilgisi devam: Çocukların sözcükler arası duraklama hataları

“Yine yoksun diye düşmanım Herküle”

“Mustafa yağmur var İstanbul’da”

“Arabesk kopça alaturka, sırtım dayamalı bir hırka yırtık bir ruh için”

Ses bilgisi devam: Çocukların sözcükler arası duraklama hataları

She's the kind of girl you read in

--

Newsweek magazine

New Wave magazine

Yukarıdan aşağı işleme

Yapı bilgisi (morphology)

Muhteşem hile:
Ferdinand de Saussure: “dil göstergesinin nedensizliği”
Morfem: anlamlı en küçük birim
Tek morphem: kuş
Birçok morfemden oluşan sözcükler: kuş + lar
Bir konuşmacı ortalama kaç morphem bilmektedir? 60.000 civarında

Söz dizimi (syntax)

Bir diğer muhteşem hile:
Willhelm von Humboldt:
“sınırlı iletişim aracının sınırsız kullanımı”
- tümleşik sistem
- yalnızca dil ile sınırlı değil: müzik, DNA

Sınırsızlıkçı sağlayan sistem: özyineleme

Söz dizimi devam

* Basit bir dil
İsimler = Fred, Barney, Wilma
Fiiller = düşünmek, sevmek

Cümle = İsim + Fiil + Nesne
Örnek : “Fred sever Wilma'yı.
Bu kural kullanılarak kaç cümle kurulabilir?

Söz dizimi devam

* Basit bir dil
İsimler = Fred, Barney, Wilma
Fiiller = düşünmek, sevmek

Cümle = İsim + Fiil + Nesne
Örnek : “Fred sever Wilma'yı.
Bu kural kullanılarak kaç cümle kurulabilir?
 $3 \times 2 \times 3 = 18$

Söz dizimi devam

* Daha karmaşık bir dil:

İsimler = Fred, Barney, Wilma

Fiiller = Düşünmek, sevmek

1) Cümle = İsim + Fiil + Nesne

2) Cümle = İsim + Fiil + Cümle

Cümle = İsim – Fiil – Cümle

Fred düşünür Cümle

İsim Fiil İsim

Barney sever Wilma'yı

3 x 2 x (3 x 2 (3 x 2))... sınırsız

John peynir sevmez.

Oda arkadaşımın duyduğuna göre John peynir sevmezmiş.

Oda arkadaşımın John'un peynir sevmediğine dair bir söylenti duyduğunu Mary'e söylediğimde, Mary bundan rahatsız oldu

Oda arkadaşımın John'un peynir sevmediğine dair bir söylenti duyduğunu Mary'e söylediğimde, Mary'nin bundan rahatsız olması beni şaşırttı.

Profesör Bloom dersin çoğunu oda arkadaşımın John'un peynir sevmediğine dair bir söylenti duyduğunu Mary'e söylediğimde, Mary'nin bundan rahatsız olmasının beni nasıl şaşırttığına ayırdı.

Profesör Bloom'un dersin çoğunu oda arkadaşımın John'un peynir sevmediğine dair bir söylenti duyduğunu Mary'e söylediğimde, Mary'nin bundan rahatsız olmasının beni nasıl şaşırttığına ayırması beni rahatsız etti.

Belirsiz cümleler = aynı cümleyi kurmak için farklı kurallar

“Bir keresinde pijamalarımı giyerken bir fili vurmuştum.
Pijamalarımın içine nasıl girdi? Bunu asla bilemeyeceğim.”
Groucho Marx

Pijamalarımı giyerken bir fili vurdum

Belirsiz cümleler = aynı sözcük dizilerini anlamak için farklı kurallar

“Bir keresinde pijamalarımı giyerken bir fili vurmuştum.

Pijamalarımın içine nasıl girdi? Bunu asla bilemeyeceğim.”

Groucho Marx

Pijamalarımı [giyerken] [bir fili] vurdum

Belirsiz cümleler = aynı sözcük dizilerini anlamak için farklı kurallar

“Bir keresinde pijamalarımı giyerken bir fili vurmuştum.

Pijamalarımın içine nasıl girdi? Bunu asla bilemeyeceğim.”

Groucho Marx

Pijamalarımı [giyerken bir fili] vurdum

Daha da belirsiz cümleler

NBA'deki hakem tepkileri büyüyor

Çocuk yapımı besleyici gıdalar

Bir kasaba yetkilisi tarafından gaz birikimine yüklenen patlamadan kimse yaralanmadı.

General taciz edilen erler için tutuklandı

Bırak alsın

Bütün bu bilgiler nereden geliyor?

Büyüme olarak dil gelişimi

“İnsanların kanat yerine kollara sahip olmayı deneyim yolu ile öğrendiği ya da bazı organların temel yapılarının rastgele deneyimle oluştuğu gibi bir öneriyi kimse ciddiye almaz. [Dil] bu fiziksel yapılardan daha az karışık ve muhteşem değildir. O zaman neden dil gibi bilişsel yapıların edinimini de karmaşık insan organlarını araştırdığımız gibi araştırmayalım?”

Öğrenme olarak dil gelişimi

- Fonem
l/r arasındaki ayrım
 - Morfem
 - Söz dizimi
- Bill'in John'a vurduğu anlamını nasıl iletirsiniz?

Dil gelişimi: Bazı olgular

- Bütün normal çocuklar
- Belirli bozukluklar
- Geribildirim ya da antrenman olmadan
 - Kültürler arası kanıt
 - Batılı çocuklar

Dil gelişimi : Zaman çizelgesi

Doğum – 4 ay

Kendi dillerinin melodisini tercih etme

Tüm fonemlere duyarlılık

Dil gelişimi : Zaman çizelgesi

7 ay civarı

Geveleme

Dil gelişimi : Zaman çizelgesi

12 ay civarı

İlk sözcükler --
nesneler, hareketler, özellikler

Sözcük dizilimine duyarlılık

Dil gelişimi : Zaman çizelgesi

18 ay civarı

Sözcük öğrenimi hızlanır

2 sözcüklü cümleler

“-de, -den, -e” gibi morfeimler belirmeye başlar

Dil gelişimi : Zaman çizelgesi

Ergenlik sonrası

“Kritik periyod”un dışında – dil öğrenimi güçleşir,
hiçbir zaman olmasa da nadiren tamamen
öğrenmek mümkündür

Diğer hayvanlar da aynı türde bir
dile sahip midir?

(eğer değilse, bunu öğrenebilirler mi?)

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sınırlı sayıda sesler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sürekli bir analog sinyal

İnsan dışı iletişim sistemleri

Bir konu üzerinde gelişigüzel değişkenlikler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Fonoloji, morfoloji, söz dizimi yok
Keyfi isimler yok
Geri dönüşümlü söz dizimi yok

Peki ya insanlar tarafından eğitilen primatlar?

Eğitilmiş primatların yetenekleri üzerine hararetli tartışma

Kapsamlı eğitim boyunca yavaş bir şekilde öğrenilen az sayıda “kelime”
Oldukça sınırlı sıralama; yenileme yok
Çok tekrarlayıcı

Uzun bir eğitimin ardından tipik bir şempanzenin çıkardığı sesler

Nim yemek, Nim yemek
İç ye ben Nim
Ben sakız ben sakız
Gıdıklamak ben Nim oynamak
Ben yemek ben yemek
Ben muz sen muz ben sen vermek
Muz ben ben yemek
Vermek portakal ben vermek yemek portakal
ben yemek portakal

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler çok zekiler

Doğru; ama dil öğrenme için zekadan daha fazlasına ihtiyaç vardır (genetik bozuklukları düşünün)

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler bizim en yakın evrimsel akrabalarımızdır

Doğru; ama insanlar şempanzelerden 5-10 milyon yıl önce ayrılmıştır; bu da özelleşmiş beyin yapılarının evrilmesi için oldukça bol bir zamandır

Dile ilişkin diğer konular

Beyinde dil

Dil bozukluklarının sinirsel ve bilişsel doğası

Dilin algılanması ve üretilmesi

Okuma

İki dillilik ve çok dillilik

Dil ve düşünce

Dil ve düşünce

Soyut düşünce için dil gerekli midir?

Bebekler ve şempanzeler gibi dili olmayan türlere ilişkin çalışmalar

Öğrendiğin dil senin düşünme şeklini değiştiri mi?

Korece ve İngilizce gibi farklı dilleri konuşan insanlara ilişkin çalışmalar

Okuma raporu #2

Söz dizimini bilme ve zeki olma arasındaki ilişki hakkında ne düşünüyorsun? (söz dizimin öğrenmek seni zeki yapar mı? Ya da zeki olamk söz dizimini öğrenmeni mümkün kılar mı? İkisi de mi? Hiçbiri mi?) belirli bir duruş tercih et ve bunu dersten ve okumalarından edindiğin kanıtlarla savun.

Psikolojiye Giriş

Şimdinin Bilinci, Geçmişin
Bilinci
Ders 7

Web adresi

www.acikders.org.tr

2

Dil (devam)

Diğer hayvanlar da aynı türde
bir dile sahip midir?

(eğer değilse, bunu öğrenebilirler
mi?)

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sınırlı sayıda sesler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Sürekli bir analog sinyal

İnsan dışı iletişim sistemleri

Bir konu üzerinde gelişigüzel değişkenlikler

İnsan dışı iletişim sistemleri

Fonoloji, morfoloji, söz dizimi yok

Keyfi isimler yok

Geri dönüşümlü söz dizimi yok

Peki ya insanlar tarafından eğitilen primatlar?

Eğitilmiş primatların yetenekleri üzerine hararetli tartışma

- Kapsamlı eğitim boyunca yavaş bir şekilde öğrenilen az sayıda “kelime”
- Oldukça sınırlı sıralama; yenileme yok
- Çok tekrarlayıcı

Uzun bir eğitimin ardından tipik bir şempanzenin çıkardığı sesler

- Nim yemek, Nim yemek
- İç ye ben Nim
- Ben sakız ben sakız
- Gıdıklamak ben Nim oynamak
- Ben yemek ben yemek
- Ben muz sen muz ben sen vermek
- Muz ben ben yemek
- Vermek portakal ben vermek yemek portakal ben yemek portakal

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler çok zekiler
 - Doğru; ama dil öğrenme için zekadan daha fazlasına ihtiyaç vardır (genetik bozuklukları düşünün)

Neden bir şempanzenin insan dilini öğrenmesini bekleyelim ki?

1. Şempanzeler bizim en yakın evrimsel akrabalarımızdır
 - Doğru; ama insanlar şempanzelerden 5-10 milyon yıl önce ayrılmıştır; bu da özelleşmiş beyin yapılarının evrilmesi için oldukça bol bir zamandır

Dile ilişkin diğer konular

- Beyinde dil
- Dil bozukluklarının sinirsel ve bilişsel doğası
- Dilin algılanması ve üretilmesi
- Okuma
- İki dillilik ve çok dillilik
- Dil ve düşünce

Dil ve düşünce

- Soyut düşünce için dil gerekli midir?
 - Bebekler ve şempanzeler gibi dili olmayan türlere ilişkin çalışmalar
- Öğrendiğin dil senin düşünme şeklini değiştirdi mi?
 - Korece ve İngilizce gibi farklı dilleri konuşan insanlara ilişkin çalışmalar

Okuma Raporu #2

- Söz dizimini bilme ve zeki olma arasındaki ilişki hakkında ne düşünüyorsun? (söz dizimin öğrenmek seni zeki yapar mı? Ya da zeki olamk söz dizimini öğrenmeni mümkün kılar mı? İkisi de mi? Hiçbiri mi?) belirli bir duruş tercih et ve bunu dersten ve okumalarından edindiğin kanıtlarla savun.

Algı & Dikkat & Bellek

Büyük konular

ALGI

- Algı zor bir problemdir
- Başarılı algı dünya hakkında bilgiye dayalı (bilinçsiz) tahminleri içerir

DİKKAT

- Bazı şeylere dikkat ederken diğerlerine etmeyiz
- Dünyada olan şeylerin şaşırtıcı bir miktarını kaçıırız

BELLEK

- Çok sayıda bellek türü vardır
- Belleğin anahtarı düzenleme ve anlamadır
- Hatıralarınızın bazılarına güvenemeyebilirsiniz

Deneyimlerimiz hakkında sıklıkla yanılırız ...

... geçmişteki ve **hemen şuanki**

Algı & Dikkat & Bellek

Bu neden çok zor?

- 2 boyutlu bilgiden 3 boyutlu dünya hakkında çıkarsama yapman gerekiyor
- Matematiksel olarak imkansız (geriye doğru çarpma işlemi gibi)

Peki bunu nasıl çözeriz?

Dünyanın nasıl çalıştığı hakkında bilinçsiz varsayımlar

1. Renk
2. Nesneler
3. Derinlik

Örnek 1:

Renk

Basit bir varsayım

- Gölgeleer yüzeyleri daha karanlık yapar
- Gölgede bir yüzey gördüğümüz zaman otomatik olarak onun göründüğünden daha aydınlık olduğunu varsayarız
- Ve onu aydınlık olarak görürüz (gölgeye ilişkin ipuçlarını çıkar, onu olduğu gibi görürüz)

Örnek 2:

Nesneler

Örnek 3:

Derinlik

Derinlik Algısı

- En önemli algısal yeteneklerimizden biri üç boyutlu görmeye ilişkindir
- Derinlik algısı zordur; çünkü, sadece iki boyutlu imgelere erişime sahibiz
- Sadece 2 boyutlu retinal imgeler kullanarak nasıl 3 boyutlu dünyayı görüyoruz?

Derinlik Algısı İpuçları

- Algımızı etkileyen ipucu- uyaran özellikleri
- Görsel sistem retinal imgelerde beliren derinlik ipuçlarını faydalı hale getirebildiği için üç boyutlu görebiliyoruz

Bazı derinlik ipuçları

- Binoküler fark
- Üst üste binme
- Göreli büyüklük
- Doku eğimi
- Doğrusal perspektif

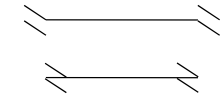
- Sağ üstteki resmin bir ikizkenar yamuk mu yoksa geriye doğru eğilmiş bir kare mi olduğunu söylemek oldukça güç.
- Eğer doku eklersek, doku eğimi bunun aslında bir kare olduğunu görmemize yardımcı olur

Büyüklük – Mesafe İlüzyonları

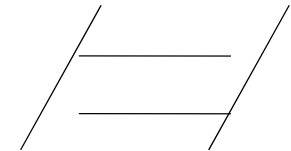

- Bu örneklerin her birinde üstteki ve alttaki çizgiler aslında aynı uzunlukta

(a) Müller-Lyer illüzyon

- Her iki durumda da üstteki çizgi daha uzun görünüyor

(b) Ponzo illüzyon

- Neden?

Müller-Lyer İllüzyonu

- Algı psikologları yukarıdaki yatay çizginin aynı zamanda daha ileride görüldüğü için daha uzun görüldüğü varsayımında bulunmaktadır
- Spesifik olarak, içe dönük oklar yatay çizginin size daha yakın olduğuna işaret ederken, dışa doğru olanlar tam tersi bir duruma işaret eder

Ponzo İllüzyonu

- Birbirine yaklaşan doğrular yukarıdaki doğrunun alttakinden daha uzakta olduğuna işaret eder

Bazı bellek ayrımlarına hızlıca bir göz atma

- Duyusal, kısa süreli, uzun süreli
- Örtük, açık
- Anlamsal, eylemsel
- Kodlama, biriktirme, geri alma
- Hatırlama & tanıma

Belleğin temel alt bölümleri

Dikkat duyusal bellekten
çalışma belleğine bilgi alır
(farkındalık)

Bazen dikkat çaba
gerektirmez

Bazen dikkat çalışmaya
gerek duyar

Bazen dikkat istemsizdir

Gerçek dünyada dikkat

- basketbol
- süreklilik
- kırpışma

Psikolojiye Giriş

Şimdinin Bilinci, Geçmişin Bilinci: Görme
ve Bellek (devam)

Ders 8

Algı & Dikkat & Bellek

Belleğin ana bölümleri

Depolama farklılıkları

- USB: Neredeyse sınırsız
- KSB: ????

14, 59, 11, 109, 43, 58,
98, 487, 25, 389, 54

- Miller: 7 +/- 2

Neyin 7 (+/-2)si?

- 7 +/- 2 öbek
- L A M A I S O N
- L A M A I S O N
- L A M A I S O N
- Uzmanlığın etkisi (Örneğin satranç)

Bilgiyi USB'ye aktarma

- Tekrarlama yeterli değildir
- Yapı/düzene gereksinim vardır

1. Bilgi işlemenin derinliği

Bilgiyi USB'ye aktarma

- Tekrarlama yeterli değildir
- Yapı/düzene gereksinim vardır

1. Bilgi işlemenin derinliği
2. Bellek güçlendiriciler (mnemonic)
3. *Anlama*

Paragrafı hatırlayabilmek için elinizden gelenin en iyisini yapın.

Gazete dergiden daha iyidir. Deniz kıyısı sokaktan daha iyi bir yerdir. Başlangıçta koşmak yürümekten daha iyidir. Birkaç defa denemek zorunda kalabilirsiniz. Biraz yetenek ister ama öğrenmesi kolaydır. Küçük çocuklar bile bundan keyif alır. Bir kere başarılı olduktan sonra zorluklar çok küçük gelir. Kuşlar nadiren yaklaşır. Buna rağmen yağmur çok hızlı emilir. Pek çok insanın aynı şeyi yapması aynı zamanda soruna yol açabilir. Birinin çok yere ihtiyacı var. Eğer karışıklık olmazsa, çok huzurlu olur. Sonunda, bir kaya çapa görevi görecek. Eğer şeyler ondan koparsa, ikinci bir şansın olmayacak

Bu paragraf bir uçurtmayı uçurmak üzerinedir.

Gazete dergiden daha iyidir. Deniz kıyısı sokaktan daha iyi bir yerdir. Başlangıçta koşmak yürümekten daha iyidir. Birkaç defa denemek zorunda kalabilirsiniz. Biraz yetenek ister ama öğrenmesi kolaydır. Küçük çocuklar bile bundan keyif alır. Bir kere başarılı olduktan sonra zorluklar çok küçük gelir. Kuşlar nadiren yaklaşır. Buna rağmen yağmur çok hızlı emilir. Pek çok insanın aynı şeyi yapması aynı zamanda soruna yol açabilir. Birinin çok yere ihtiyacı var. Eğer karışıklık olmazsa, çok huzurlu olur. Sonunda, bir kaya çapa görevi görecek. Eğer şeyler ondan koparsa, ikinci bir şansın olmayacak

Bilgileri USB'den geri getirme

- Geri getirme ipuçlarını kullanın
- Kodlama ile geri getirme arasındaki ilişki: **uyumluluk prensibi**
- Koruyucu tekrar ve geri getirme
- Arama stratejileri

Peki, ya dejavu?

- Bir olayın daha önce de olduğu hissi
- Frontal lobun hasar görmesiyle daha da kötüleşir
- Teori:
 - Bu daha önce de **oldu**
 - Yarım saniye önce oldu
 - Kaynak belirtmeden bellekte depolama

Bellek Hatası I: Normal Unutma

- Bellekte tutma aralığıyla birlikte artmakta... ama neden?
 - Bozulma
 - Karışma
 - Geri çağırma ipuçlarının değişmesi

Çocukluk amnezisi

Bellek Hatası II: Beyin Hasarı

Geriye dönük bellek kaybı

Kaza ya da felç öncesi döneme ilişkin belleğin kaybı

İleriye doğru bellek kaybı

- Korsokoff sendromu
- H. M.

Bellek Hatası III: Yerleştirilmiş Anılar

HATIRLATICILAR YOK; +
STEROTİP

+ HATIRLATICILAR;
STEROTİP YOK

+ HATIRLATICI + STEROTİP

+ HATIRLATICI + STEROTİP
(3 ay boyunca 6 hatırlatıcı oturum)

Yetişkinlerde Sahte Anılar

- Boşlukları doldurma
- Görgü tanıklığı
- Hipnoz
- Bastırılmış anılar
- Flaş bellek

Bellek

- Bir çok bellek türü vardır
- Hatırlamanın anahtarı düzen ve anlamadır
- Bazı anılarınıza güvenemezsiniz

Okuma Raporu #3

- Oda arkadaşınızda, bir keresinde onun hayatını kurtardığınıza ilişkin sahte bir anısının olmasını istiyorsunuz. Derste anlatılan araştırmalar temelinde oda arkadaşınıza böyle bir anıyı nasıl yerleştirebilirsiniz?

Psikolojiye Giriş

Evrin, Duygular ve Mantık: Aşk
Ders 9

Psikoloji 110

Profesör Peter Salvey
Sağlık, Duygular ve Davranış (SDD)
Laboratuvarı
Psikoloji Bölümü
Yale Üniversitesi

Çekicilik ve Aşk

- Aşk nedir?
 - Sternberg'in Üç Bileşenli Teorisi
 - Samimiyet: Yakınlık, bağlanmışlık ve bağlılık hissi
 - Tutku: Romantizm, fiziksel çekicilik ve sekse yönelten dürtüler
 - Karar/Taahhüt: birinin diğerini sevdiğine karar vermesi ve sevgiyi sürdüreceğine dair taahhüt

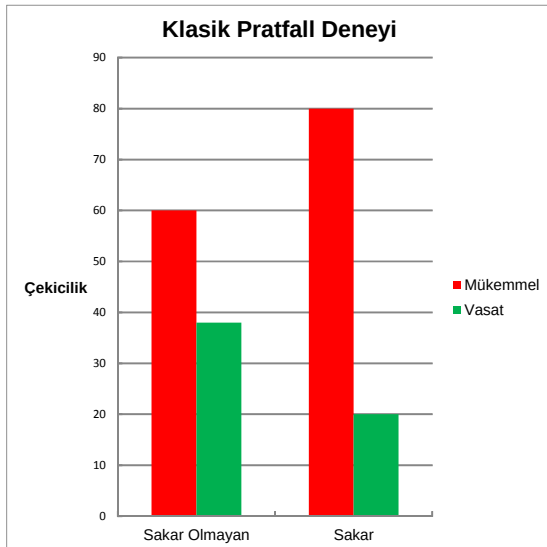
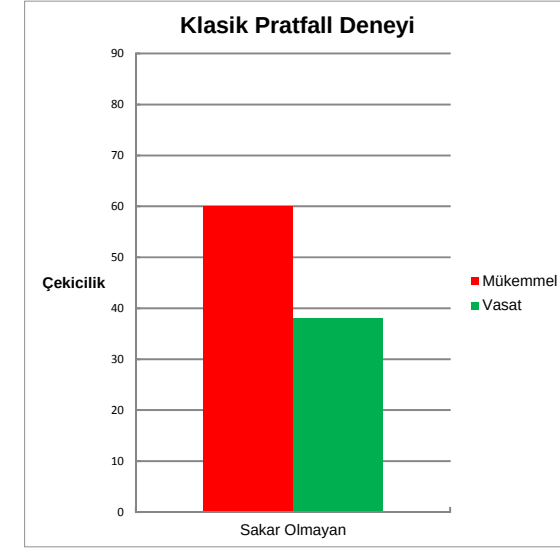
Çekicilik ve Aşk

- Aşk nedir?
 - Sternberg'in Olası Sevgi İlişkilerine Dair Sınıflandırması

Tür	Samimiyet	Tutku	Taahhüt
Sevgi dışı	Yok	Yok	Yok
Hoşlanma	Var	Yok	Yok
Kara seveda	Yok	Var	Yok
Boş sevgi	Yok	Yok	Var
Romantik sevgi	Var	Var	Yok
Arkadaşça sevgi	Var	Yok	Var
Ahmakça sevgi	Yok	Var	Var
Dört dörtlük sevgi	Var	Var	Var

Çekicilik ve Aşk

- Sevdığımız kişiyi neden severiz?
 - Büyük Üçlü
 - Yakınlık
 - Benzerlik
 - Aşinalık
 - Daha da İlginç Dörtlü
 - Yetkinlik
 - Pratfall etkisi (acı tecrübe)
 - Klasik Pratfall etkisi deneyi

Çekicilik ve Aşk

- Sevdığımız kişiyi neden severiz?
 - Daha da İlginç Dörtlü
 - Yetkinlik
 - Pratfall etkisi (acı tecrübe)
 - Klasik Pratfall etkisi deneyi
 - Fiziksel çekicilik
 - Minnesota bilgisayar usulü dansa gitme
 - “Kıvırcık peruk” deneyi

Çekicilik ve Aşk

- Sevdığımız kişiyi neden severiz?
 - Daha da İlginç Dörtlü
 - Kazanım etkisi
 - Uyarılmanın yanlış atfedilmesi
 - “Rickity köprüsü” deneyi
 - “Acı veren şok” deneyi
 - “Koşma” deneyi
 - “Playboy ortasayfa” deneyi

Psikolojiye Giriş

Evrım ve Akılcılık
Ders 10

Gelecek Çarşamba Yapılacak Sınav (olası dağılım)

- Giriş: 4
 - Beyin: 9
 - Freud: 9
 - Skinner: 9
 - Bilişsel Gelişim: 9
 - Dil: 9
 - Algı/Dikkat: 9
 - Bellek: 9
 - Aşk: 7
 - Evrim: 4
 - Akılcılık: 4
 - Duygular: 18
- = 100%

www.acikders.org.tr

2

Gelecek Çarşamba Yapılacak Sınav

- Ders notları
- Gray'in ders kitabı
- Norton okumaları (daha az ayrıntılı)
- Örnekler için önceki sınava bakınız ...

Gözden geçirme oturumları

- Pazartesi, 26/02, 16.00-18.00
- Salı, 27/02, 18.00- 20.00
- Dunham Labaratuvarı 220

Evrim & Akılcılık

Başka bir “şaşırtan varsayım” ...

Tasarımdan akıl yürütme

Yaratılışçılıkla İlgili Problemler

- Soruyu daha geriye götürür
- Evrim kanıtları
 - fosiller, işlevini yitirmiş özellikler, diğer hayvanlarla olan benzerlikler

Yaratılışçılıkla İlgili Problemler

- Soruyu daha geriye götürür
- Evrim kanıtları
 - fosiller, işlevini yitirmiş özellikler, diğer hayvanlarla olan benzerlikler
- Nadir görülen kötü tasarımlar

Yaratılışçılıkla İlgili Problemler

- Soruyu daha geriye götürür
- Evrim kanıtları
 - fosiller, işlevini yitirmiş özellikler, diğer hayvanlarla olan benzerlikler
- Nadir görülen kötü tasarımlar

Ancak başka bir alternatif yoktu!!!

Doğal Seçilim

- Rastlantısal çeşitlilik
- Bu çeşitlilik yaşamkalım ve üremeye ilişkin farklılıklara sebep olmaktadır
- Ve nesilden nesile aktarılmaktadır.

“Bizim hayal gücümüzü haklı olarak harekete geçiren yapının mükemmelleşmesi”ne neden olur

Peki neden Psikolojiye Giriş dersinde evrim hakkında konuşuyoruz?

Bilişsel mekanizmalarımız yaşamkalım
ve üreme başarısı amacıyla
evrilmişlerdir.

Bu mekanizmalar doğal seçim
tarafından belirli problemleri çözmek
üzere şekillendirilmiştir.

Beynin Evrilmesi

- Dünyanın algılanması
- Türün diğer üyeleriyle iletişim
- Beslenme ve dinlenme
- Eş seçme ve cezbetme
- Fiziksel ve sosyal çevremizi öğrenme
- Karar verme
- Dost ve düşmanlarımızı seçme
- Diğerlerinin inanç ve isteklerini anlama

Evrin ve Psikoloji ile İlgili Yanlış Anlamalar

- Doğal seçim hayvanların (insanların da içerecek şekilde) “genlerini yaymayı” istemelerine sebep olur

Evrin ve Psikoloji ile İlgili Yanlış Anlamalar

- Doğal seçim hayvanların (insanların da içerecek şekilde) “genlerini yaymayı” istemelerine neden olur
 - YANLIŞ!
 - Nihai nedensellik ve yakınsak nedensellik arasındaki ayırım

Evrim ve Psikoloji ile İlgili Yanlış Anlamalar

- Doğal seçilimin her şeyin adaptif olma durumunu zorunlu kılması
- YANLIŞ
 - Adaptasyonlar
 - Yan ürünler ve tesadüfler

Kimin umrunda?

Zihnin nasıl evrildiği bir psikolog için neden önemli olsun ki?

Evrimsel kuramın zihne uygulanması oldukça tartışmalıdır

Bebeklerin desteğin aniden çekildiği ya da ani yüksek seslere verdikleri tepkiler dışında insanlar tümüyle içgüdüsüzdür. İnsan insandır çünkü hiçbir içgüdü yoktur, çünkü kendisini kendisi yapan her şeyi kendi kültüründen öğrenmiştir, çevresinden ayrılmış olan insandan, diğer insanlardan

Ashley Montagu, 1973

Yaşamın her yönü biyolojik açıdan benzer temele sahiptir, eğer biyolojik olarak mümkün olmasaydı, var olamazdı. Bundan sonrası, tamamen herkesin yapabilecekleridir

Louis Menand, 2002

Evrimle Neden İlgileniyoruz? I

- Farkındalık, akıl yürütme, ahlak gibi durumların altında yatan şeyler oldukça ilgi çekicidir

Evrimle Neden İlgileniyoruz? II

- Neyin kalıtımla ilgili olabileceğini neyin ilgili olmayacağını söyler
- Bazı problemler, oldukça uzun zamandır vardı ve bazı özel biyolojik adaptasyonlara yol açabilirlerdi
 - konuşmak, eş seçimi, çocuk bakımı ...
- Diğer problemler daha yenidir ve beynimiz bunlarla baş edebilecek şekilde uzmanlaşamazdı
 - yazılı iletişim, yabancılarla etkileşim, araba kullanmak, satranç oynamak ...

Evrimle Neden İlgileniyoruz? III

- İnsan psikolojisinde ne tür insan farklılıkları olduğunu söyler

Evrimle Neden İlgileniyoruz? IV

- Bir şeye tasarım perspektifinden bakmak, çoğunlukla onun şu anki doğasına ilişkin bize ilginç içgörüler sağlar

Şaşırtıcı Yordamalar

- Başlangıç ve bitiş zamanı
- Kaçınılan yiyecek türleri
- Düşük yapma ve doğum bozuklukları arasındaki ilişki

Cazibe ve Aşk

II. Aşık olduğumuz kişiye neden aşık oluruz?

- A. Üç Büyükler
1. yakınlık
 2. bezerlik
 3. aşinalık

Cazibe ve Aşk

II. Aşık olduğumuz kişiye neden aşık oluruz?

- A. Üç Büyükler
1. yakınlık
 2. bezerlik
 3. aşinalık

Size kim en yakın, en benzer ve en aşınadır?

Kardeşleriniz

Kardeşleriniz

Ensestten Kaçınma

- Evrimsel biyoloji tarafından yordanmış
- İçgüdüsel (nihai & yakınsak nedensellik)

Ensestten Kaçınma

- Evrimsel biyoloji tarafından yordanmış
- İçgüdüsel (nihai & yakınsak nedensellik)
- Ama nasıl anlatabilirsin?

Evrimsel psikolojide bir vaka çalışması

Akılcılık

Psikolojide Nobel Ödülü yoktur

- Evet, ama ...

Bizler mantıksal düşünürler değiliz; aksine
kaba ve hazır heuristikler kullanarak akıl
yürütmek üzere evrilmişiz

Bu durum bazen yanlış yolu sapmamıza
neden olabilmektedir

Heuristikler

- Çerçeveleme etkisi (ve kayıptan kaçınma)
- Taban değerlerini görmezden gelme
- Ulaşılabilirlik yanlılığı
- Doğrulama yanlılığı

Çerçeveleme etkilerine açıklık

ABD'nin 600 kişinin ölümüne yol açacak bir salgın hastalığın patlamasına hazırlandığını düşünün. Bu hastalıkla savaşmak için iki program değerlendirilmektedir.

Program A: 200 kişi kurtarılabilecek

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

Çerçeveleme etkilerine açıklık

ABD'nin 600 kişinin ölümüne yol açacak bir salgın hastalığın patlamasına hazırlandığını düşünün. Bu hastalıkla savaşmak için iki program değerlendirilmektedir.

Program A: 200 kişi kurtarılabilecek

%72

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

%28

Çerçeveleme etkilerine açıklık

ABD'nin 600 kişinin ölümüne yol açacak bir salgın hastalığın patlamasına hazırlandığını düşünün. Bu hastalıkla savaşmak için iki program değerlendirilmektedir.

Program A: 200 kişi kurtarılabilecek

%72

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

%28

Program A: 400 kişi kurtarılabilecek

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

Çerçeveleme etkilerine açıklık

ABD'nin 600 kişinin ölümüne yol açacak bir salgın hastalığın patlamasına hazırlandığını düşünün. Bu hastalıkla savaşmak için iki program değerlendirilmektedir.

Program A: 200 kişi kurtarılabilecek

%72

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

%28

Program A: 400 kişi kurtarılabilecek

%22

Program B: Herkesin kurtarılmasının 1/3 şansı varken, hiç kimsenin kurtarılamamasının ise 2/3 şansı bulunmaktadır

%78

%80 YAĞSIZ!

%20 YAĞLI!

“Taban değerlerini” görmezden gelme

70 mühendis ve 30 avukat var

Aralarında John rastgele seçilmektedir

John kırk yaşında, evli, üç çocuk sahibidir.

Muhafazakâr ve temkinlidir. Politikayla ilgilenmez ve insanlarla kayken sakardır. Hobileri arasında marangozluk, yelkencilik ve matematik bulmacaları çözmek yer alır

John sizce nedir? Ne kadar kendinize güveniyorsunuz?

“Taban değerlerini” görmezden gelme

- Bin kişide bir kişinin yakalandığı bir hastalık var
- Bu hastalık için bir test bulunmakta
- Eğer sizde varsa, size sizde olduğunu söyleyecektir. Kaçtırmamaktadır.
- Ancak, diğer yandan bu test mükemmel değildir.
- Yüzde beş bir yanlış pozitif olasılığı var (Yani, hastalık sizde olmasa da, yüzde beş olasılıkla bu test size sizde olduğunu söyleyecektir.)
- Testi yaptırıyorsunuz ve sizde olduğunu söylüyor. Sizde hastalığın olma olasılığı nedir?

1000 kişinin tamamının bu testi yaptırdığını düşünün.
Ortalama olarak bir kişi bu hastalığa sahip olacaktır.

Bu kişi testte pozitif çıkacaktır.

Geriye hastalığa sahip olmayan 999 kişi kalmaktadır.

Test yanlışlıkla bu insanların yüzde beşinin yani
yaklaşık olarak 50 kişinin hastalığa sahip olacağını
söyleyecek.

Ve sonuç olarak pozitif çıkan her 51 kişiden sadece
bir kişi gerçekten hastalığa sahip olacaktır.

$$1/51 = \text{yaklaşık } \%2$$

Ulaşılabilirlik yanlışlığı

- Ulaşılabilirlik yaygınlık için mükemmel bir ipucudur
- Ancak bu hatalara yol açabilir ...

-ng

-ing

Medya tarafından kandırılmış ...

Patates salatası saldırısı!

Doğrulama yanlışlığı

- Boşanma davası sonunda çocuğun hangi ebeveyne verileceğine ilişkin bir velayet davasında jüri üyesi olduğunuzu düşünün.
- Ebeveyn A ortalama gelire, sağlığa, çalışma saatlerine sahip, çocukla makul düzeyde iyi ilişkileri var ve görel olarak düzenli bir sosyal yaşamı var.
- Ebeveyn B, ortalamanın üzerinde geliri, çok küçük sağlık sorunları, çok fazla iş seyahati, seyahatle ve çocukla çok yakın bir ilişkisi ve çok canlı bir sosyal yaşamı var.
- Velayeti kime verirdiniz?

Doğrulama yanlılığı

- Boşanma davası sonunda çocuğun hangi ebeveyne verileceğine ilişkin bir velayet davasında jüri üyesi olduğunuzu düşünün.
- Ebeveyn A ortalama gelire, sağlığı, çalışma saatlerine sahip, çocukla makul düzeyde iyi ilişkileri var ve görelî olarak düzenli bir sosyal yaşamı var.
- Ebeveyn B, ortalamanın üzerinde geliri, çok küçük sağlık sorunları, çok fazla iş seyahati, seyahatle ve çocukla çok yakın bir ilişkisi ve çok canlı bir sosyal yaşamı var.
- Velayeti kime verirdiniz?

Doğrulama yanlılığı

Doğrulama yanlılığı

Eğer bir kartın bir yüzünde D harfi yoksa, diğer yüzünde 3 yoktur

Doğrulama yanlılığı

D'yi kontrol etmek gerekir (öbür tarafta 3 olup olmadığını görmek için)
8'yi kontrol etmek gerekir (öbür tarafta D olup olmadığını görmek için)

Gerçek dünya durumlarında düzelme

Gerçek dünya durumlarında düzelme

Bir yüzünde “21 yaş altı” olan ve diğer yüzünde “bira” olması bir kural ihlali

Gerçek dünya durumlarında düzelme

21 yaşı kontrol etmek gerekir (öbür tarafta bira olup olmadığını görmek için)
birayı kontrol etmek gerekir (öbür tarafta 21 yaş olup olmadığını görmek için)

Okuma Raporu

İnsan psikolojisinin makul bir biçimde biyolojik bir adaptasyon olabileceği bazı yönlerini seç. Tersine mühendisliği buna uygula ve bunun neden evrildiğine dair bir kuram sun.

Kuramını, onun şu anki doğası hakkında yeni yordamlarda bulunmak üzere kullan.

PSİKOLOJİYE GİRİŞ

DUYGULAR

Ders 11

Sonraki Çarşamba Sınavı (kabataslak dökümü)

- GİRİŞ: 4
- BEYİN: 9
- FREUD: 9
- SKINNER: 9
- BİLİŞSEL GELİŞİM: 9
- DİL 9
- ALGI / DİKKAT: 9
- BELLEK: 9
- AŞK: 7
- EVRİM 4
- RASYONELLİK 4
- DUYGU: 18
- =% 100

SONRAKİ ÇARŞAMBA SINAVI

- Anlatım
 - Grey'in ders kitabı
 - Norton Okumaları (daha az ayrıntılı)
- Eski sınav örneklerine bakınız ...
En son ders izlencesine göz atın

Ders Tekrarı Oturumları

- Pazartesi, 2 / 26, 16:00-18:00
 - Salı, 2 / 27, 18:00-20:00
- Dunham laboratuvarları 220

William James: İçgüdüler Üzerine

Sadece psikologlara sorulan sorular:
Neden mutlu olduğumuzda kaşlarımızı
Çatmak yerine gülümseriz? Neden tek bir
arkadaşımıza konuştuğumuz gibi kalabalığa
konuşamayız? Neden genç bir kız bizim
aklımızı başımızdan alır? Genelde erkekler
şöyle der: “ Tabi ki gülümseriz, tabi ki
kalbimiz kalabalığın önünde pır pır eder, tabi
ki genç kızları severiz...

William James: İçgüdüler Üzerine

Ve böylece, belki de her hayvan belirli
nesnelerin varlığına bağlı olarak belirli bir
takım şeyler hissedebilir... Aslan için
sevilecek şey dişi aslan, ayı için ise, dişi ayı.
Bir kuluçka tavuğu için bir yuva dolusu
yumurtanın tamamen büyüleyici bir yaratık
olmaması ve üzerinde o kadar oturacak
kadar değerli olmaması fikri tamamen
canavarca gelebilir çünkü onun için öyledir...

Duygulara ilişkin yanlış kuramlar

Hayat duygular olmaksızın mümkün değildir

- Evrilmiş mekanizmalar amaç ve öncelikleri belirler
- Kültürel bağlamda şekillenir
- Fakat evrensel kökenler...

İçerik

- 1.Yüzsel ifadeler
 - Gülümseme durumu
 - 1.Sosyal olmayan duygular
 - Korkma durumu
 - 1.Akrabalığa ilişkin duygular
 - 2.Akraba olunmayan kişilere ilişkin duygular

1.Evrensel hisler; evrensel yüzler

Bir surat yap

- Kaşlarınızı aşağı indirin ve onları birleştirin
 - Alt ve üst göz kapaklarınızı gerdirin
 - Gözlerinizi dikin. Gözleriniz biraz çıkıntı olabilir
 - Köşeleri, düz veya aşağıolacak şekilde dudaklarınızı bastırın

Bir surat yap

- 1.Dudaklarınızın köşelerini geriye çekin ve yukarıya kaldırın
- 2.Çenenizi kaldırın
- 3.Alt gözkapaklarınızı kaldırın (yapabilerseniz)

Değişik türde gülümsemeler vardır.

Gülümseme Çeşitleri

- Mutluluk gülümsemesi (Duchenne gülümsemesi)
- “Pan-Am” gülümsemesi, selamlama gülümsemesi
 - o 10 aylıklar
 - o Mutlu ya da mutsuz çiftler
 - o Üniversite yıllık fotoğrafları

Üçüncü bir gülümseme

- Utangaç gülümseme, Taviz veren gülümsemeler
 - zorunlu bakışlar / yüzden kaçınma
 - çoğu zaman kendi kendine dokunma
 - kendini olumsuz değerlendirmepotansiyeli olan durumlar
 - utançlıkla ilgili
 - ortaklık için bir arzu ile ilgili

2. Sosyal olmayan duygular: Korku durumu

Korku

Örümcekler, yılanlar, yükseklik, fırtına, büyük hayvanlar, karanlık, kan, yabancılar, aşağılanma, derin sular, yalnız kalmak --bunların ortak noktası nedir?

NOT: silahlar, arabalar, elektrik prizleri
İnsan olmayan primatlardan nelerden korkar?

Chicagodaki çocuklar nelerden korkar?

Sosyal Duygular Akrabalara diğergâmlık

Hayvalar sadece yaşamkalım makinaları mıdır?

- Evrim teorisine göre değil
- Gen A: bir hayvanın yavrularına bakmasını sağlar
- Gen B: hayvanın sadece kendisine bakmasını sağlıyor
- A Gen'i kazanır
- Burada önemli olan üretilir

Bir dakikalığına hayvanları unutun

- Bir bakış açısı..
 - soğuk algınlığı virüsü
 - toksoplazmik parazit
 - kuduz virüsü
- Hayvanlar bu organizmaların üremek için sömürdüğü araçlardır

Genin perspektifinden...

Genin perspektifinden...

- Hangi genler hayatta kalır?
- Kendilerinden en fazla sayıda kopya üretenler
- Hayvanlarkenlerin ürettiği araçlardır
-
- "Bir hayvan yalnızca genlerin diğer geni oluşturma yoludur"

Bencil gen özgeci hayvanlara neden olur

- Gen bazında evrim birini diğerinden zor ve hızlı bir şekilde ayırdetmeksizin gerçekleşir.

Haldane'in

- " Kardeşiniz için hayatınızı verir misiniz?"
- "Hayır, ama ben hayatımı seve seve üç kardeş ya da birinci dereceden kuzenden olan beş yeğen için veririm"

Haldane'in matematiği

--"Kardeşiniz için hayatınızı verir misiniz?"
(genlerinizin %50 sine sahip)

Haldane'in matematiği

--" Kardeşiniz için hayatınızı verir misiniz?"
(genlerinizin %50 sine sahip)
-- " Hayır, ama ben hayatımı seve seve üç kardeş
(%150) ya da beş yeğen (%125), ya da dokuz birinci
dereceden kuzen (112,5) için veririm"

Seçin: Siz ya da üç kardeşiniz ölecek

- Gen A: bir hayvanın ölmeyi seçmesini sağlar
- Gen B: bir hayvanın kardeşleri için ölmeyi seçmesini sağlar
- A Gen'i kazanır

Yeni bir erkek bir onur kazandığında (önündeki
erkeği öldürdüğünde ya da onu yendiğinde) ...

- kalan bütün yavruları öldürür
- hamile dişi aslanda düşük yapma sürecini başlatır

Seçin: Siz ya da üç kardeşiniz ölecek

- Gen A: bir hayvanın ölmeyi seçmesini sağlar
- Gen B: bir hayvanın kardeşleri için ölmeyi seçmesini sağlar
- A Gen'i kazanır

Hayvanlar akrabalarına iyi davranmak için evrilmiştir

- Özellikle çocuklarına (%50 gene sahip)
- Ve özellikle kuşlar ve memeliler
- Miktar değil kalite önemli
- Uzun dönem dayanıklılık cinsel olgunluktan önce gelir
- İki tip psikolojik mekanizma var:
 - ebeveynlerin çocuklara davranışı
 - çocukların ebeveynlere davranışı

Bebeğin ebeveyne bağlanması

- Dolap teorisi (Skinner)
- Doğuştan gelen bağlanma (Bowlby)
 - pozitif: konfor ve sosyal etkileşim için anneyle beraberlik
 - negatif: Yabancı korkusu

Harlow: Tel anneler vs havlu anneler

Psikolojiye Giriş

Evrin, Duygular ve Mantık:
Duygular 2. Kısım
Ders 12

- Hukuka güvenemezsiniz
- Kolay alınabilen bazı kaynaklar (örneğin sığır çobanları)
- Kaynaklarınızı elinizde tutabilmeniz adına şiddetli misillemelere ilişkin bir ün kazanmanız önemlidir

Hiçbir şekilde iletişim kurulamazsa ne olur?

- Tek başlarına kapatılan maymunlar
- Zorlu yetimhane koşullarında kalan insanlar

Sosyal duygular

Akraba olmayanlara karşı diğergâmlık

Hayvanlar akrabaları olmayanlara karşı iyi davranırlar

- Tımarlama
- Uyarı çığlıkları
- Ortak çocuk bakımı
- Yemek paylaşımı
 - Örneğin vampir yarasalar

Böyle bir durum nasıl evrilmiş olabilir?

- Bireyler, birlikte çalıştıklarında tek başlarına çalışarak sağlayacaklarından daha çok yarar sağlarlar.
- Ancak...

Beleşçi sorunu

- İşbirliği daimi değildir.
- Hayvanları bedelini ödemedenden yararı gasp etmeye yönlendiren genler avantajlıdır
- A Geni: diğerlerinden kan al, sen de kan ver
- B Geni: diğerlerinden kan al ancak sen kan verme
- B Geni, A Geninden çok daha fazla üretilir
- Öyleyse diğergâmlık nasıl evrilmiş olabilir?

Beleşçileri saptama

- Karşılıklı diğergâmlık ancak hayvanların beleşçileri cezalandırmasıyla evrilebilir
- Bu durum birçok zihinsel aracı gerektirmektedir:
 - Beleşçileri fark etme
 - Bu bireyleri hatırlama
 - Cezalandırma güdüsü

İşbirliğinde vaka çalışması: Tutuklunun İkilemi

Beleşçi sorunu

- İşbirliği daimi değildir.
- Hayvanları bedelini ödemededen yararı gasp etmeye yönlendiren genler avantajlıdır
- A Geni: diğerlerinden kan al, sen de kan ver
- B Geni: diğerlerinden kan al ancak sen kan verme
- B Geni, A Geninden çok daha fazla üretilir
- Öyleyse diğergâmlık nasıl evrilmiş olabilir?

Tüm “Tutuklu İkilemi” çalışmalarının ortak noktası

- Diğer kişinin işbirliği yaptığı durumda kaçmak en avantajlı durumdur
- Diğer kişi işbirliğinden kaçarken işbirliği yapmak en kötü durumdur
- İki kişi için de en iyisi ikisinin de işbirliği yapmasıdır
- İki kişi için de en kötüsü ikisinin birden işbirliğinden kaçmasıdır

Tüm “Tutuklu İkilemi” çalışmalarının ortak noktası

- Karşı tarafın ne yaptığından bağımsız olarak sizin için en iyisi işbirliğinden kaçmaktır
- Ancak ikiniz birden işbirliğinden kaçarsanız bu ikinizi de daha kötü duruma düşürür!

EŞİM

HAYIR

EVET

HAYIR

BEN

EVET

EŞİM

HAYIR

EVET

HAYIR

İkimiz de
yaparsak
sorun yok

BEN

EVET

EŞİM

HAYIR

EVET

HAYIR

BEN

EVET

İkimiz de
yaparsak
sorun yok

Ben her şeyi
alırım eşim
kaybeder

EŞİM

HAYIR

EVET

HAYIR

İkimiz de
yaparsak
sorun yok

Ben her şeyi
kaybederim
eşim her şeyi
alır

BEN

EVET

Ben her şeyi
alırım eşim
kaybeder

EŞİM

		HAYIR	EVET
BEN	HAYIR	İkimiz de yaparsak sorun yok	Eşim her şeyi alır ben kaybederim
	EVET	Ben her şeyi alırım eşim kaybeder	İkimizin de sonu kötü olur

A ÜLKESİ

		HAYIR	EVET
B ÜLKESİ	HAYIR		
	EVET		

A ÜLKESİ

		HAYIR	EVET
B ÜLKESİ	HAYIR	İkisi de yaparsa sorun yok	
	EVET		

A ÜLKESİ

		HAYIR	EVET
B ÜLKESİ	HAYIR	İkisi de yaparsa sorun yok	
	EVET	B ülkesi her şeyi alır A ülkesi hiçbir şey alamaz	

A ÜLKESİ

		HAYIR	EVET
B ÜLKESİ	HAYIR	İkisi de yaparsa sorun yok	A ülkesi her şeyi alır B ülkesi hiçbir şey alamaz
	EVET	B ülkesi her şeyi alır A ülkesi hiçbir şey alamaz	

A ÜLKESİ

		HAYIR	EVET
B ÜLKESİ	HAYIR	İkisi de yaparsa sorun yok	A ülkesi her şeyi alır B ülkesi hiçbir şey alamaz
	EVET	B ülkesi her şeyi alır A ülkesi hiçbir şey alamaz	İkisi de hiçbir şey alamaz

Rekabet

- 63 bilgisayar programı

Kazanan:

Dişe diş (Anatol Rapaport)

- (1) Bir bilgisayar programıyla ilk defa karşılaşıyorsan işbirliğine git
- (2) Bundan sonraki her denemede karşındaki programın bir önceki denemede yaptığını yap

Dişe Diş

- NAZİK – başlangıçta arkadaşça
- SAF DEĞİL – kaçarsanız o da geri kaçır
- BAĞIŞLAYICI – bir kez nazik olduğunuzda o da tekrar nazik olur
- ŞEFFAF – ortak bir amaç için onunla nasıl çalışılması gerektiğini anlamak kolaydır

Sosyal Duygular ve “Tutuklunun İkilemi”

- Bizimle işbirliğine giren insanlara karşı MİNNET duyarın ve onlardan HOŞLANIRIZ. Bu da bizi gelecekte onlara karşı nazik davranmaya yönlendirir
- Bize ihanet edenlere karşı KIZGINLIK ve GÜVENSİZLİK hissederiz. Bu da bizi gelecekte onlara ihanet etmeye ya da o kişileri uzak tutmaya iter.
- Bizimle işbirliği eden birisine ihanet ettiğimizde SUÇLULUK duyarız. Bu da bizi gelecekte o insanlara karşı daha iyi davranmaya iter.

Ültimatom Oyunu

- A kişinin 10\$'ı var.
- A kişisi, B kişisine kendisinin belirleyeceği miktarda para verebilir (en az 1\$, en fazla 10\$)
- B kişisi, kendisine önerilen bu parayı kabul ya da reddedebilir (eğer öneriyi reddederse oyundaki kimse para alamaz)

Ültimatom Oyunu Altında Yatan

- 1\$ almak hiçbir şey almamaktan iyidir
- Bu yüzden akılcı bir insan 1\$'lık teklifi kabul etmelidir
- Bu yüzden A kişisi 1\$ önermelidir

Ancak insanlar katıksız biçimde akılcı değiller

- Adaletsiz dağılımları kabul etmezler
- Adaletsiz dağılımları kasten reddederler
- Bu yüzden A kişisi 1\$'dan daha fazlasını önermek zorundadır

Akılcı Olmamanın Yararları

- Akılcı bir insan kolaylıkla sömürülebilir
- Tahrik ve saldırılara karşılıkları her zaman ölçülü ve uygundur
- Sinirli yapıda bir kişi avantajdadır
 - “Benimle dalaş da öldüreyim seni”
- Eğer bu yeterince ikna edici olursa karşıdaki kişi dalaşmayacaktır

- Pek çok cinayet aşışılama, küfür ve küçük tacizlerden kaynaklanmaktadır
- “Kronik olarak çatışan ve savaşan toplumlarda, temel gerekliliklerden birisi – insana dair bir özellik, şiddet kapasitesidir. Diğer yanağını çevirmek azizce bir davranış değil, sadece aptalca ya da rezilce bir zayıflıktır”

Onurun önemi kültüre bağlıdır

Onur Kültürü

- Hukuka güvenemezsiniz
- Kolay alınabilen bazı kaynaklar (örneğin sığır çobanları)
- Kaynaklarınızı elinizde tutabilmeniz adına şiddetli misillemelere ilişkin bir ün kazanmanız önemlidir

Onur Kùltürü

İskoç dağlıları, Masai savaşçıları, Bedevi tüccarlar ve Batılı kovboyar

Güney Amerika

- İrlandalı ve İskoç sığır çobanlarının yerleştiği bölgedir

Bu Ne Fark Yaratır?

- Silah yasaları
- İşkence ve idam cezaları
- Orduya karşı tutumlar
- Onur için işlenen suçlara karşı daha fazla affedicilik
- Yalnızca belli koşullar altında daha yüksek oranda şiddet

Psikolojik Bir Fenomen Olarak Onur

- Nisbett ve Wilson
- Michigan Üniversitesi öğrencileri
- İspanyol ya da Yahudi olmayan beyaz erkekler
- Testosteron ve kortizol düzeylerinde farklılık
- Sonraki davranışlarda farklılıklar
- Şiddete eğilimin daha fazla olmaması

Kapsamlı Özet

- Korku, akrabalara duyulan sevgi, kızgınlık, minnet vb. Duygular normalden sapmalar ya da sistemdeki “cızırtılar” değildir
- Daha çok doğal ve sosyal çevreyle baş etmek için zarıfçe yaratılmış karmaşık güdüsel sistemlerdir

**“Her şey şu anda olduğu biçimdedir, çünkü bu
şekilde oluşmuştur.”**

- D'arcy Thompson

Okuma Raporu #5

Genellikle insanların özlerinde bencil oldukları söylenir.

Yaptığımız her şey – bizi cömert ve düşünceli
olduğumuzdan yaptığımız gibi görünen her şey –
aslında kendi çıkarlarımızdan kaynaklanmaktadır.

Bu düşünceye katılıyor musunuz? Raporunuzda
mutlaka akraba seçimi, karşılıklı diğergâmlık, “bencil
genler” ile yakınsak ve nihai açıklamalar arasındaki
farkları açıklayıp tartışınız.

Psikolojiye Giriş

Neden İnsanlar Farklıdır?

Farklılıklar

Ders 13

Farklılıklar

(ya da Doğa ve Çevre)

İnsanlar nasıl farklılaşırlar?

İnsanlar neden farklıdır?

Bazı farklılıklar

- Cinsel kimlik
- Cinsel yönelim
- Mutluluk
- Hayattaki “başarı” ve “başarısızlıklar”
 - İnsan ilişkileri
 - İşten alınan tatmin
 - Suç
- Kişilik
- Zeka

Farklılık #1: Kişilik

- Bir kişinin dünyayı özellikle de diğer insanları genel ele alma biçimi

Farklılık #1: Kişilik

- Bir kişinin dünyayı özellikle de diğer insanları genel ele alma biçimi

Kişilik değerlendirme ölçütleri

- Güvenirlik
- Geçerlik

5 Faktörlü Kişilik Modelinin Kullanışlılığı

- Uzun yıllar boyunca sabit
(30 yaşından sonra daha sabit)
- Farklı gözlemciler görüş birliğine sahiptir
- Gerçek dünyadaki davranışları öngörme
 - Özenlilik ... evlilikteki sadakat
 - Açık olma ... iş değişiklikleri
 - Dışadönük ... insanların gözünün içine bakma, daha çok cinsel partner

5 Faktörlü Kişilik Modelinin Kullanışlılığı

- Uzun yıllar boyunca sabit (30 yaşından sonra daha sabit)
- Farklı gözlemciler görüş birliğine sahiptir
- Gerçek dünyadaki davranışları öngörme
 - Özenlilik ... evlilikteki sadakat
 - Açık olma ... iş değişiklikleri
 - Dışadönük ... insanların gözünün içine bakma, daha çok cinsel partner

Farklılık #2: Zeka

- 1000 uzman
- HEPSİ: soyut düşünme, problem çözme, bilgi edinebilme kapasitesi
- ÇOĞU: bellek, zihinsel hız, dil becerisi, matematik becerisi, bilgi, yaratıcılık

Farklılık #2: Zeka

- 1000 uzman
- HEPSİ: soyut düşünme, problem çözme, bilgi edinebilme kapasitesi
- ÇOĞU: bellek, zihinsel hız, dil becerisi, matematik becerisi, bilgi, yaratıcılık

Farklılık #2: Zeka

- 1000 uzman
- HEPSİ: soyut düşünme, problem çözme, bilgi edinebilme kapasitesi
- ÇOĞU: bellek, zihinsel hız, dil becerisi, matematik becerisi, bilgi, yaratıcılık

Zekayı Tanımlama ve Ölçme

- Charles Spearman (1863-1945)
 - İki faktör
 - “g” = genel zeka
 - “s” = özel zeka
 - Uygulanan bir testten elde edilecek puan bu 2 faktörün kombinasyonudur
 - G, test sonuçlarındaki benzerliklerden oluşur
 - S, test sonuçlarındaki farklılıklardan oluşur
 - Spor örneği

Günümüz Zeka Testleri

- Wechsler testleri
 - Günümüzde Stanford-Binet'ten daha yaygın kullanılmaktadır
 - Binet'ten sonra tasarlanmıştır, ayrıca yetişkinler için de test hazırlanmıştır
 - Çocuklar için WISC-III
 - Yetişkinler için WAIS-II

Wechsler testlerinin Değerlendirilmesi

- Tüm ham puanlar standardize edilmiş puanlara çevrilir
- Normal dağılım
- Ortalama 100
- Standart Sapma 15

IQ testleri Ne Kadar Geçerlidir?

- http://www.lrainc.com/swtaboo/taboos/wsj_main.html
- http://www.lrainc.com/swtaboo/taboos/apa_01.html

IQ testleri Ne Kadar Geçerlidir?

- Okul başarısı
- Prestijli mevkiler
- İş üstündeki performans ve işle ilgili diğer değişkenler

Ancak...

IQ testleri Ne Kadar Geçerlidir?

- Okul başarısı
- Prestijli mevkiler
- İş üstündeki performans ve işle ilgili diğer değişkenler

Ancak...

IQ testlerinin kültürel kabul edilişliği, IQ testlerinin geçerliğini en azından kendini gerçekleştiren kehanete çevirmektedir.

IQ testleri Zihninizle İlgili Neyi Ölçer?

- Çalışma belleğinin zihinsel hızı ve kapasitesi
 - Tipik olarak bunu ölçmek için sayı dizisi testi kullanılır
 - Yakın zamanda yapılan çalışmalar IQ puanları ile tepki süreleri arasında anlamlı bir korelasyon bulmuştur

İnsanlar neden farklıdır?

İnsanlar neden farklıdır?

Kalıtım+Çevre
(Doğa+Çevre)

Kalıtım

- Genetik farklılıklara dayalı varyansın oranı/yüzdesi
– (0.00 – 1.00)

- Bireyin genlere bağlı bir özelliğinin yüzdesi DEĞİL!

Çevre

- Paylaşılan çevre
 - Aile üyeleriyle ortak kullanılan çevreden kaynaklı farklılıkların yüzdesi
(örneğin anne babadan kaynaklanan değişiklik)
- Paylaşılmayan çevre
 - Diğer değişikliklerin yüzdesi
(örneğin rastgele olaylar)

Kalıtım +
Paylaşılan çevre +
Paylaşılmayan çevre =
1

Davranışsal Genetiğin Ekipmanı

- Tek yumurta ikizleri (TY) birbirlerinin kopyasıdır (genlerde %100 örtüşme)
- Çift yumurta ikizleri (ÇY) ikiz olmayan kardeşler gibidir (genlerde %50 örtüşme)
- Evlat edinilmiş çocuklarda ayrıca genetik örtüşme yoktur (genlerde %0 örtüşme)
-
- Aynı anne baba tarafından aynı evde büyütülen iki kişi %100 aynı paylaşılan çevreye sahiptir

Davranışsal Genetiğin Ekipmanı

- TY ikizleri ÇY ikizlerinden daha mı benzerdir? (Eğer öyleyse buradaki rolün büyüğü genlere aittir – yüksek kalıtsallık)
- TY ikizleri ÇY ikizleri kadar mı benzerdir? (Eğer öyleyse genlerin rolü azdır – düşük kalıtsallık)
- Evlat edinilmiş çocuklar evdeki abi ve ablalarına daha mı çok benzer? (Eğer öyleyse paylaşılan çevrenin etkisi büyük)
- Aynı büyütülen ikizler çok mu benzerdir? (Eğer öyleyse genlerin rolü büyüktür)

Davranışsal Genetiğin İki Büyük Bulgusu

1. Yüksek kalıtsallık (0.3 – 0.8) ...hemen hemen her şey için

Alt başlık: Bu, grup farklılıkların büyük ölçüde genlerden kaynaklandığı anlamına mı gelmektedir?

- Amerikada yaşayan farklı “ırk” grupları arasında belirgin IQ puanı farklılıkları
- Bu tür gruplar kısmen sosyal olarak oluşturulmuştur
- Ancak bazı genetik farklılıklar – örneğin hastalığa açık olma

Alt başlık: Bu, grup farklılıklarının büyük ölçüde genlerden kaynaklandığı anlamına mı gelmektedir?

Hayır

Grup farklılıklarının - genetik faktörlerden değil – çevresel faktörlerden kaynaklandığına ilişkin kanıtlar

1. IQ puanlarındaki farklılıklar genetik olarak değil sosyal olarak ayrılmış gruplardan gelmektedir.

Grup farklılıklarının - genetik faktörlerden değil – çevresel faktörlerden kaynaklandığına ilişkin kanıtlar

2. Biliyoruz ki IQ puanları genetik olarak farklı olmayan gruplar arasında da radikal bir biçimde farklılaşabilir.

Davranışsal Genetiğin İki Büyük Bulgusu

1. Yüksek kalıtsallık (0.3 – 0.8)
...hemen hemen her şey için

Davranışsal Genetiğin İki Büyük Bulgusu

1. Neredeyse geriye kalan her şey (0.2 – 0.7) paylaşılmayan çevreden kaynaklanmaktadır.

- Paylaşılan çevrenin payı neredeyse hiç yoktur ya da çok azdır
- Kişilik ya da zeka söz konusu olduğunda evlat edinilmiş bir çocuk kardeşlerine bir yabancıya benzediği kadar benzemektedir
- Örneğin genetik olarak birbirine bağlı olmayıp aynı ailede yetiştirilmiş yetişkinlerin IQ'ları arasındaki korelasyon 0'a yakındır.

Harris'in Yanıtı

- Seni mahvederler, annen ve babandır.
- Bunu istememiş olsalar da, yaparlar.
- Seni kendi hatalarıyla doldururlar.
- Ve sana özel birşeyler daha eklerler.

Paylaşılan çevrenin bir etkisi OLMAK ZORUNDA!

Tabi ki, anne babaların bir etkisi var.
Buna rağmen...

İyi Çocukların İyi Aileleri

- Hiç şüphe yoktur
- Anne babalarla çocuklar arasında her şey üzerine yüksek korelasyonlar vardır
 - Okuma
 - İnanç
 - Suç işleme
 - Gelir
 - Zeka

Ancak...

İyi Çocukların İyi Aileleri

Anne babalar çocuklarını etkileyecek bir şey yaparlar

Anne babalar genlerini çocuklarıyla paylaşırlar

Anne babaları iyi yapan çocuklarıdır, tersi doğru değildir

Dünya üzerinde yapılmış en kötü çalışma

- Aile yemekleri → uyuşturucu kullanmayan çocuklar
- Uyuşturucu kullanmayan çocuklar → ailece yemek
- İyi aile = Uyuşturucu kullanmayan çocuklar + Ailece yemek
- Kötü aile = Matiz çocuklar + Ailece yemek yememek

12 yaş = uyuşturucu kullanmıyor olması daha olası ve ailece yemek yemek

17 yaş = matiz olması daha olası ve ailece yemek yok

Bak, Anne/Babamın hayatımda çok büyük rol oynadıklarını biliyorum

O yüzden bu kadar mutlu ve başarılıyım

Bak, Anne/Babamın hayatımda çok büyük rol oynadıklarını biliyorum

O yüzden bu kadar çaresiz ve batırmış
durumdayım

Nasıl bilebilirsiniz?

- Genlere karşı çevre diye nasıl bölümlere ayırabilirsiniz?
- Hangisinin neden hangisinin sonuç olduğunu nasıl bilebilirsiniz?

Anne babalar çocuklarının kişiliklerini şekillendiremezken neden onlara iyi davransınlar ki?

- Çünkü çocuklarını seviyorlar
- Çocuklarının mutlu olmalarını istiyorlar
- Çocuklarıyla iyi ilişkiler kurmak istiyorlar

Okuma Raporu

- Flynn etkisini açıklayınız.

Psikolojiye Giriş

Bizi GÜdüleyen Nedir? Seks
Ders 14

Seks

Arasınay

En yüksek puan	94
En yüksek %10	89 ve üstü
En yüksek %25	85 ve üstü
Ortalama	78.5
En düşük %25	72 ve altı
En düşük %10	64 ve altı

Sınav sorularının cevapları internete konmuştur

Ders asistanınızla iletişime geçebilirsiniz

Benimle iletişime geçebilirsiniz

Final notları

Düzeltilmiş ders programı

Yazılı ödevler

2 zekice soru

- Zaman ölçümlerine bakmak bebeklerin zihinleri hakkında bize ne söyler?
- Harlow çalışmaları ebeveynlik üzerine bize ne söyler?

Seks

Yapmaktan en çok hoşlandığınız şey nedir?

Bu aktivite için ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

Seksin var oluşu gizemlidir

- Birçok hayvan tek cinsiyetlidir ve eşeysiz ürer
- Ancak daha karmaşık hayvanlarda iki cinsiyet vardır ve üreme sırasında her biri kendi genlerinin yarısını döllerine aktarır
- Böylesine karmaşık bir sistem nasıl evrilmiş olabilir?

Konu başlıkları

- Neden (ve nasıl) erkekler ve kadınlar farklıdır?
- Cinsel yönden neyi çekici buluruz?
- Cinsel tercihin kökenleri nedir?

Doğal seçim yoluyla evrilmiş olmak
=
İyi, ahlaklı, kaçınılmaz??

Hayır

“Bu neredeyse astrolojik ölçüde tehlikeli bir saçmalaktır. Genetik etkenler ve çevresel etkenler ilkesel olarak birbirinden farklı değildir. Bazılarının düzeltilmesi daha zordur, diğerlerinin daha kolaydır. Genler bu kötü, ezici üne sahip olmak üzere ne yapmıştır? Genler neden etkileri bakımından televizyona, bakıcılara ve kitaplara göre daha sabit ve kaçınılmaz olarak düşünülmektedir?”

Richard Dawkins

Erkekler ve dişiler

- Genleri ve küçük başka şeyleri taşıyan cinsiyet hücresi
(sperm)
- Genlerin yanında yiyecek, koruyucu bir örtü ve organizmanın gelişmesi için gerekli olan metabolik mekanizmayı taşıyan büyük cinsiyet hücresi
(yumurta)

Erkekler ve dişiler

Küçük cinsiyet hücresine sahip olan hayvan büyük cinsiyet hücresine sahip olan hayvandan neden daha büyük ve daha saldırgandır?

Ebeveynsel yatırım

“Ebeveyn tarafından yavruya yapılan herhangi bir yatırım, o yavrunun hayatta kalma şansını ebeveynin diğer yavrulara yatırım yapma yetisi pahasına arttırır”

Robert Trivers

Memelilerde tipik olarak dişinin ebeveynsel yatırımı daha fazladır

Dişi:

fetüsü içinde taşır, kendi kanı aracılığıyla onu besler (birkaç ay boyunca), kendi savunabilecek kadar büyüyünceye dek ona bakar ve onu korur (yıllarca)

Erkek:

Birkaç dakikalık cinsel ilişki ve küçük sperm hücresi

Bu da dişi ve erkekte farklı psikolojilerin evrilmesine neden olur.

Erkekler:

- Tek bir erkek birçok kadını dölleyebilir, bu da bazı erkekleri eşsiz kalmaya zorlar
- Mümkün olduğunca çok dişiyle eşleşen erkekler en çok üreme başarısına sahip olurlar ve onların birçok kadınla eşleşmesini sağlayan genler gelecek nesillere aktarılır.

Bu da dişi ve erkekte farklı psikolojilerin evrilmesine neden olur.

Dişiler:

- Dişiler her zaman eş bulabilir, dolayısıyla sayıdaki düşüş önemli sayılmaz.
- Doğru erkeklerle eşleşen dişiler, yüksek yaşamkalım şansına sahip yavruları olduğundan yüksek üreme başarısına sahip olurlar

Erkekler, dişilere erişim sağlayabilmek adına diğer erkeklerle dövüşerek rekabet eder. Bu yüzden:

- Erkekler tipik olarak daha iridir
- Tipik olarak evrilmiş özel silahlara sahiptir (geyiklerin boynuzları, erkek şempanzelerin keskin dişleri, vb)

Dişiler seçicidir, yalnızca belli zamanlarda eşleşirler ve eşleşecekleri erkeği seçmek için katı ölçütler kullanırlar

Erkekler, dişiye kur yapmak ve onu kazanmak zorundadır. Bu yüzden:

- Erkekler tipik olarak özel görsellere sahip olacak şekilde evrilmiştir (tavuskuşunun kuyuğu, kertenkelelerin boğazlarındaki torba)

Cinsiyet farklılıkları evriminin özeti

Cinsiyet hücrelerindeki farklılıklar

Ebeveynsel yatırımdaki farklılıklar

Evrilen fizyolojik ve psikolojik mekanizmalardaki farklılıklar

Farklı ebeveynsel yatırımın fizyolojik ve psikolojik farklılıkları açıkladığına ilişkin kanıtlar

- Ebeveynsel yatırımın tersine döndüğü durumlarda erkeklerin seçici, kadınların ise saldırgan olması gerekir
 - Örneğin yılanığnesi, penguenler
- Ebeveynsel yatırımdaki farklılıkların boyutu, diğer farklılıkların boyutunu ön görücü olmalıdır
 - Örneğin deniz filleri, Gibbon maymunları

Birçok türde, yavrunun bakımı erkeğe daha çok üreme başarısı sağladığından erkeğin ebeveynsel yatırımı daha fazladır

Peki ya insanlar?

İnsanlarda cinsiyet farklılıkları

- Üreme sistemi
 - Çoğunlukla çok eşli
- Ebat
 - Erkekler kadınlardan yaklaşık %15 oranında daha iri
- Saldırganlık
 - Erkekler daha kaba
(anne karnındayken, çocukken, yetişkinen)

- Cinsel seçicilik
 - Fuhuş
 - Pornografi
 - Cinsel çeşitliliğe ilişkin tercihler
(Coolidge etkisi)

Açıkça doğru ya da açıkça yanlış bir stereotip?

..... kaç cinsel partnerinizin olmasını istersiniz?

	Kadınlar	Erkekler
Gelecek ay	<1	2
Önümüzdeki 2 yıl içinde	1	8
Hayatınız boyunca	4-5	18

..... zamandır tanıdığınız çekici bir partnerle yatar mısınız?

	Kadınlar	Erkekler
Bir yıldır		
6 aydır		
Bir hafta ya da daha az süre		

..... zamandır tanıdığınız çekici bir partnerle yatar mısınız?

Kadınlar

Erkekler

Bir yıldır

Evet

6 aydır

Emin değilim

Bir hafta ya da daha az süre

Hayır

..... zamandır tanıdığınız çekici bir partnerle yatar mısınız?

Kadınlar

Erkekler

Bir yıldır

Evet

Evet

6 aydır

Emin değilim

Evet

Bir hafta ya da daha az süre

Hayır

Evet

Kampüste sizi görüyorum ve bence çok çekicisiniz. Acaba ...

Kadınlar

Erkekler

Bu akşam benimle çıkar mısınız?

Bu akşam benim daireme gelir misiniz?

Be akşam benimle yatar mısınız?

Kampüste sizi görüyorum ve bence çok çekicisiniz. Acaba ...

Kadınlar

Erkekler

Bu akşam benimle çıkar mısınız?

%56

Bu akşam benim daireme gelir misiniz?

%6

Be akşam benimle yatar mısınız?

%0

Kampüste sizi görüyorum ve bence çok çekicisiniz. Acaba ...

	Kadınlar	Erkekler
Bu akşam benimle çıkar mısınız?	%56	%50
Bu akşam benim daireme gelir misiniz?	%6	
Be akşam benimle yatar mısınız?	%0	

Kampüste sizi görüyorum ve bence çok çekicisiniz. Acaba ...

	Kadınlar	Erkekler
Bu akşam benimle çıkar mısınız?	%56	%50
Bu akşam benim daireme gelir misiniz?	%6	%69
Be akşam benimle yatar mısınız?	%0	

Kampüste sizi görüyorum ve bence çok çekicisiniz. Acaba ...

	Kadınlar	Erkekler
Bu akşam benimle çıkar mısınız?	%56	%50
Bu akşam benim daireme gelir misiniz?	%6	%69
Be akşam benimle yatar mısınız?	%0	%75

- Cinsel seçicilik
 - Fuhuş
 - Pornografi
 - Cinsel çeşitliliğe ilişkin tercihler (Coolidge etkisi)
 - Eşcinsel ilişki (erkek/erkek, kadın/kadın)

Eş tercihi

- David Buss: 37 ülkeden 10.000 kişi

Kadınlar ve erkekler: nezaket ve zeka

Kadınlar:

- Daha çok güç ve statüye odaklanmaktalar
- Çocuklara yatırım yapma konusuna ilgili

Erkekler:

- Çocuk sahibi olabilme yeteneği

Kadınlar ve erkekler: güzellik

“İnsanlar beni çekici bulduğu için mutluyum, ama aslında bu matematiksel birşeydir – gözler ve çene arasındaki mesafe”

“Her hangi bir şeyi başarmak için benim yaptığım gibi çalıştıktan sonra birisinin çıkıp “çıkart şu kara gözlüklerini de ve bakalım şu mavi gözelere” demesi gerçekten heves kırcıdır”

Güzelliğin evrenselleri

- Güzellik = gençlik
 - İri gözler
 - Dolgun dudaklar
 - Düzgün ve sıkı bir ten
- Güzellik = sağlık
 - Bozuklukların olmaması
 - Berrak gözler
 - Lekesiz bir cilt
 - Sağlam dişler
 - Ortalama bir yüz

Güzelliğin evrenselleri

- Güzellik = gençlik
 - İri gözler
 - Dolgun dudaklar
 - Düzgün ve sıkı bir ten
- Güzellik = sağlık
 - Bozuklukların olmaması
 - Berrak gözler
 - Lekesiz bir cilt
 - Sağlam dişler
 - Ortalama bir yüz

Bu sınıfta en güzel yüze sahip olan kim?

Hepiniz

Ortalamadan daha iyi?

Cinsiyette doğa-çevre tartışması

- Saldırganlık, eş tercihi gibi konulardaki cinsiyet farklılıkları evrensel gibi görünmektedir, diğer memelilerde de görülmektedir
- Kökenlerinin bu kadar net bilinmeyen başka cinsiyet farklılıkları

Sosyal etkenler ve cinsiyet farklılıkları

- Bebeklere farklı şekilde davranılır
- Size de
(Emir Simit – Emine Simit)
- Ayrıca: cinsiyetlerin kendini ayırmasının etkileri

Empatide cinsiyet farklılıkları?

- Şiddet
- Göz teması ve testosteron
- Çocuklarda empati
- “Zihin kuramı” görevlerinde başarı
- Otizm, Asperger sendromu, davranış bozukluğu, psikopatoloji görülme sıklığı

Matematik ve bilim kapasitelerinde cinsiyet farklılıkları?

- http://www.edge.org/3rd_culture/debate05/debate05_index.html

Cinsel tercihte kültür ve biyoloji

- Tercih?
 - Pek değil
- Ergenlik sonrası deneyim?
 - Hayır. Cinsel ve romantik fanteziler sıklıkla 4-5 yaşta
- Genetik yatkınlık
 - Evet, tek yumurta ve çift yumurta ikizlerinden sağlanan kanıtlar var ancak...
- Erken deneyim?
 - Bir dereceye kadar evet

Cinsel tercihte kültür ve biyoloji

- Homoseksüellik evrimsel bir muammadır.

Okuma Raporu

- Hangi etken ya da etkenler bazı insanların heteroseksüel, kimilerinin homoseksüel ve diğerlerinin biseksüel olmasını belirlemektedir?

(bu soruyu yanıtlarken ders kitabında ve derste anlatılan görgül verilerden en azından birini kullandığınızdan emin olun.)

Psikolojiye Giriş

İnsanların Dünyasında Birey
Olmak: Ahlak
Ders 15

Ahlak

Hatırlatmalar

- Deney katılım randevuları: 9 Nisan
- Ödev teslimi: 16 Nisan'a kadar
- Final sınavı: 30 Nisan
- Ayrıca, deneylere katılmanız gerekmektedir

Ahlak

Neredeyiz?

- Beyin
- Freud ve Skinner
- Bilişsel gelişim, dil, görme, bellek
- Aşk
- Duygular, Mantık, Evrim

Neredeyiz?

- Bilişsel sinirbilimler
- Farklılıklar
- Seks ve yemek
- Ahlak
- Sosyal düşünce ve davranışlar
- Gizemler
- Akıl hastalıkları
- Mutluluk

İçerik

- Ahlaki duygular
- Ahlaki yargılar
- Neden iyi insanlar kötü şeyler yapar?
[Milgram'ın çalışmaları]

İçerik

- Ahlaki duygular
- Ahlaki yargılar
- Neden iyi insanlar kötü şeyler yapar?
[Milgram'ın çalışmaları]

Ahlaki duygular nasıl evrilmiştir?

1. Bencil genler diğergam hayvanlara öncülük eder

Evrım, genler düzeyinde işlediği sürece kendi ile diğeri arasında çok katı bir fark yoktur.

Haldane'nin Hesabı

“Kardeşiniz için canınızı verir miydiniz?”

“Hayır, ancak 3 kardeşim veya 5 yeğenim ya da 9 kuzenim için seve seve verirdim.”

Seçiminizi yapın: Ya siz öleceksiniz ya da 3 kardeşiniz ölecek

- A Geni: hayvanın ölmeyi tercih etmesini sağlar
- B Geni: hayvanın, kardeşlerinin ölmesini tercih etmesini sağlar
- A Geni kazanır

2. Hayvanların işbirliğinden yararlanmalarını sağlar

- Uyarı çılgınlıkları
- Tımarlama
- Yemek paylaşımı

Zihinlerimiz tutuklunun ikilemini (prisoner's dilemma) çözebilecek şekilde evrilmiştir

Sosyal duygular ve tutuklunun ikilemi

- Bizimle işbirliği yapan kişilere karşı MİNNET ve SEVGİ duyarız. Bu duygular, bizi gelecekte o insanlara karşı nazik olmak için motive eder.
- Bize ihanet eden kişilere karşı ÖFKE ve ŞÜPHE duyarız. Bu duygular gelecekte o insanlara ihanet etmek ya da o insanları uzak tutmak için bizi motive eder.
- Bizimle işbirliği yapan birisine ihanet ettiğimiz zaman SUÇLULUK duyarız. Bu, bizi gelecekte daha iyi davranmamız için motive eder.

Ahlaki duyguların ilk vaka çalışması: Empati

Bize yakın olanlara karşı duyduğumuz içgüdüsel empati

Başkalarının acıları iticidir

- Bebekler için
 - Şempanzeler için
 - Mantıksal olarak ahlakla bağlantılı değildir
 - Ancak ahlaki kaygılara ve davranışlara sebep olur
- (daha çok empati -> daha çok kaygı ve yardım)

İçgüdüsel empatide kırılma noktası olarak psikopatoloji

13 yaşında bir gaspçı, ona kurbanları sorulduğunda:

“Bana ne bundan? Ben o değilim”

Gary Gilmore

“Her zaman cinayet işleme kapasitem vardı... Başkalarının ne hissettiğini hissetmekten tamamen yoksun olabilirim, duygusuz olabilirim. Çok büyük bir hata yaştığımı biliyorum. Ancak gidip hala aynı şeyleri yapabilirim.”

Ted Bundy:

“Yani o kadar fazla insan var ki”

Ahlaki duyguların ikinci vaka çalışması: “Grup-içi”ne karşı “grup-dışı”

Robber Mağarası (Robber's Cave)

- 3 haftalık kamp programındaki 11-12 yaşındaki erkek çocuklar
- İyi ayarlanmış WASP
- Ayrı kabinler, ayrı liderler “Kartallar” ve “Fare Avcıları”
- Farklı kültürler
- Rekabet
 - Grup içi dayanışma
 - Olumsuz stereotipler
 - Düşmanlık, saldırı, şiddet

Robber Mağarası (Robber's Cave)

- Gruplar arasındaki düşmanlığı sona erdirmek için girişimler:
 - Barış konuşmaları
 - Bireysel rekabet
 - Yemek paylaşımı
 - Film paylaşımı
 - Fişeklerle eğlenme
 - Kardeşçe sevgi üzerine vaaz

BÜTÜN BU GİRİŞİMLER BAŞARISIZ OLDU

Robber Mağarası (Robber's Cave)

- Onları biraraya getirebilecek olan şey nedir?
- Yüksek hedef
(ortak düşman)

“Minimal Gruplar”

- 2. Dünya Savaşı sonrası, Henri Tajfel
- Kless/Kardinsky hayranları
- Yazı tura atımı

İçerik

- Ahlaki duygular
- Ahlaki yargılar
- Neden iyi insanlar kötü şeyler yapar?
[Milgram'ın çalışmaları]

Ahlaki yargılar

- Değerlendirme
- Zorunluluk
- Yaptırım

Evrenseller

- Adillik ve karşılıklı davranışlara dair önseziler (ihamet edenlere karşı öfke, paylaşımçı olanlara karşı minnet)
- Ahlaki olan ve olmayan hareketlere dair önsezi
- Yetişkin insanlarda, ancak ayrıca:
 - Küçük çocuklar
 - İnsan dışındaki primatlar

Evrenseller

Farklılıklar

- Richard Shweder der ki ...

Ahlaki düşüncenin üç çeşit altyapısı

- Özerklik etikleri
 - Haklar, eşitlik, özgürlük
- Topluluğun etik kuralları
 - İş bölümü, statü, hiyerarşi, dayanışma
- Tanrısalılık etikleri
 - Masumiyet, kutsallık, kirlenme, günah

Ahlaki düşüncenin üç çeşit altyapısı

- Özerklik etikleri
 - Haklar, eşitlik, özgürlük
- Topluluğun etik kuralları
 - İş bölümü, statü, hiyerarşi, dayanışma
- Tanrısallık etikleri
 - Masumiyet, kutsallık, kirlenme, günah

- Çoğu Amerikalı – özellikle üniversite öğrencileri – özerklik etiklerine sahip olduğunu düşünür
- Yaptığım şey kimseye zarar vermediği sürece yapılabilir
- Rıza gösteren yetişkinler arasındaki cinsel ilişki

Ahlaki tiksiniş

- Kız ve erkek kardeş
- Aile köpeği
- Bayrak ve tuvalet
- Tavuk

sonuç: Ahlaki yatkınlıklarımız bizi şaşırtabilir.

İçerik

- Ahlaki duygular
- Ahlaki yargılar
- Neden iyi insanlar kötü şeyler yapar?
[Milgram'ın çalışmaları]

Stanley Milgram'ın Çalışmaları

- Temel çalışma süreci
 - Öğretmen – öğrenen (öğrenen her zaman işbirlikçi)
- Öğrenen kişiyi sandalyeye bağlanırken izle
- Öğrenen kendi “kalp sorunları”yla ilgil kaygılarını diler getirir

Stanley Milgram'ın Çalışmaları

- Öğretmen, araştırmacıyla birlikte başka bir odaya gider
- Şok üretim paneli – 15ten 450 Volta kadar, “hafif çok”tan “XXX”e kadar etiketler
- Öğreten kişiden, öğrenen kişinin her hatasında ona daha yüksek elektrik şoku verilmesi istenir

Stanley Milgram'ın Çalışmaları

- Verilen şok yükseldikçe öğrenci daha fazla itiraz eder
- Öğreten kişi şok vermekten kaçındıkça araştırmacı öğretene kişiden itaat etmesini ister
 - 120V Hey! Bu gerçekten acıttı
 - 150V Ah! Araştırmacı! Buraya kadar, çıkarın beni buradan. Size kalp sorunun olduğunu söylemişim. Şimdiden kalbim rahatsız ediyor beni.
 - 300V (acı çeken birinin çığlıkları) kesinlikle bundan sonra cevap vermeyi reddediyorum! Çıkarın beni buradan! Beni burada tutamazsınız! Çıkarın!
 - 330V çıkarın beni! Çıkarın beni! Kalbim... Size söylüyorum, çıkarın!

Milgram'ın Sonuçlarına İlişkin Kötü Açıklamalar

- Garip insanlar katılımcı olarak alınmış?
 - Birçok farklı gupla çalışmanın tekrarı bunun için bir destek sağlamıyor
- İnsanlar genelde sadist yaratılışlıdır?
 - Milgram'ın çalışmasındaki video kayıtları katılımcıların ne kadar uç noktalarda stresli olduğunu gösteriyor

Milgram'ı Takip Eden Çalışmalar

- Orijinal çalışma
- Farklı binalar
- Öğretmen – öğrenci
- Ellere şok
- Yönergenin telefonla verilmesi
- Yönergenin sıradan insanlar tarafından verilmesi
- İsyan
- Şok düzeyini öğreten kişinin kendisinin belirlemesi

Milgram'ın Çalışmasıyla İlgili Eleştiriler

- Katılımcıların %84'ü çalışmaya katıldıkları için mutlu olduklarını söylerken katılımcıların %2'sinden daha azı pişman olduklarını söylediler ancak buna rağmen deney katılımcılara ciddi zararlar vermiş olabilir
- Bu deneyler gerçek hayattaki acımasızlığı anlamamıza gerçekten yardımcı olabilir mi?

Buradaki konu gerçekten itaat etmek mi?

Mükemmel kurgu

- Yale'deki otorite ve bilimin değeri
- Araştırmacının sorumluluğu kabul etmesi
- Öğreten ve öğrenen kişiler arasındaki uzaklık
- Yeni bir durum ve nasıl davranılması gerektiğine ilişkin modelin yokluğu

Kötüye iten iki büyük güç

- Kimlik belirsizliği
- Diğerlerine iftaira atmak

Kötüye iten iki büyük güç

- Kimlik belirsizliği
- Diğerlerine iftaira atmak

Kimlik belirsizliği

- Kişinin bir gruba dahil olduğu durumlarda dikkatinin kendisinden uzaklaşması ve sorumluluğu dağılması
- İsyan, linç, toplu tecavüz ve diğer grup yıkımlarının altında bu yatmaktadır.
- Kimliği belirsizleştirme gruplarla sınırlı değildir
 - Otoritenin etkisi
 - Anonimlik etkisi

Neden insanlar her zaman diğerlerine yardım etmez?

- Sorumluluğun dağılması
 - Etrafta diğer insanların da olması yardım etme davranışında azalmaya neden olur
 - Hepimiz bir başkasının yardım edeceğini düşündüğümüzden kendimiz yardım etmeyiz

Neden insanlar her zaman diğerklerine yardım etmez?

- Latane çalışmaları
 - Yardım etme davranışını ölçmek üzere birkaç senerya tasarlandı. Sonuçta görüldü ki
 - Yardım edebilecek tek kişinin siz olduğunuzu düşünüyorsanız yardım etme eğilimindesiniz
 - Etrafta başka insanlar olursa yardım etme sorumluluğu diğerk insanlara dağılmakta
- Kitty Genovese olayı

Diğerk insanları nasıl daha önemsiz hale getiririz?

- Uzaklık
- İnsan yerine “kargo”
- Espri
- İnsanlardan isimlerini almak
- İnsanları iğrenç görme

İğrenme “beden ve ruh duygusu”

- Evrenselidir
- Temel duygudur: İğrenmeye ilişkin belirgin bir yüz ifadesi vardır
 - Dışkı
 - İdrar
 - Kan
 - Kusma
 - Bozulmuş et
 - Çoğu et

İnsanlar iğrenç olarak algılanırsa daha önemsiz hale gelirler

Tarih boyunca – sümüklülük, kötü koku, çürümüşlük, kokuşmuşluk gibi – belirgin tiksinti uyandırıcı özellikler Yahudiler, kadınlar, eşcinseller, dokunulmazlar ve alt sınıftan insanlarla ilişkilendirilmiştir – bu insanlar bedenin kırıyla lekelenmiş gibi düşünülmüştür.

- Martha Nussbaum

İnsanlar iğrenç olarak algılanırsa daha önemsiz hale gelirler

“Şu adamlara bir bakın! Bitler tarafından kuşatılmış sakallar! Kirli, çıkık kulaklar! Şu lekeli, yağlanmış kıyafetler!”

“Yahudilerin genellikle rahatsız edecek derecede şekerli bir kokuları vardır. Eğer burnunuz iyi koku alıyorsa Yahudilerin kokusunu alabilirsiniz.”

(Nazi Okul/ Kamp Kitabı, 1938)

İyiye iten iki güç

- Temas ve karşılıklı bağımlılık
- Bakış açısından bakabilme

1. Temas ve karşılıklı bağımlılık

- Diğergam davranışlar için bencil güdüler
Robert Wright'ın küreselleşmenin ahlaki değeri üzerine argümanı

“Japonların bombalanmasını istememe nedenlerimden biri onların benim minivanımı üretmiş olmalarıdır”

- Thomas Friedman:

1. Temas ve karşılıklı bağımlılık

- Diğergam davranışlar için bencil güdüler
Robert Wright'ın küreselleşmenin ahlaki değeri üzerine argümanı

“Japonların bombalanmasını istememe nedenlerimden biri onların benim minivanımı üretmiş/yapmış olmalarıdır”

- Thomas Friedman:

1. Temas ve karşılıklı bağımlılık

- Temas Kuramı
 - Eşit statüler
 - Ortak bir amaç
 - Sosyal destek
 - Örneğin Robber Mağarası
 - Ordu
 - Üniversiteler?

2. Bakış açısından bakabilme

- Başka birisinin bakış açısından bakabilirsiniz, o insanı daha çok önemlersiniz.

Diğer insanları başkalarının bakış açısından bakabilmeye motive etmenin yolları

- Direkt:
- “Eğer olsaydı ne hissederdin?”
- “Onların bakış açısından bakmaya çalış...”

Direk olmayan:

- Bir şeyi empati unsuru olan bir objeye benzeterek sunma:
 - Fetüs: çocuğa benzer
 - Hayvan: insana benzer
 - Yabancı: aile üyesine benzer

Seçiminizi yapın: Ya siz öleceksiniz ya da 3 kardeşiniz ölecek

- A Geni: hayvanın ölmeyi tercih etmesini sağlar
- B Geni: hayvanın, kardeşlerinin ölmesini tercih etmesini sağlar
- A Geni kazanır

Okuma Raporu

- Milgram'ın deneyi ilk defa şimdi, Yale Üniversitesi'nde, Yale'de okuyan üniversite öğrencileri ile yapılıyor olsaydı:
 - Sizce deneyde ne yapardınız?
 - Ortalama bir Yale öğrencisi sizce deneyde ne yapardı?

Psikolojiye Giriş

İnsanların Dünyasında Birey Olmak: Benlik ve Diğerleri Ders 16

Okuma Raporu

Birine aşıksın

Ama o sana aşık değil

O kişinin kalbini kazanmada yardımcı olmak üzere sosyal psikolojinin görüşlerinden birini (bilişsel çelişki, stereotip tehdidi, temel yükleme hatası, ilgi çekme etkisi gibi) nasıl kullanabileceğini açıkla

Benlik ve Diğerleri

Bağlayıcılar

- Milgram'ın çalışması
 - Omaha, Nebraska'daki 160 kişi Boston'daki bir avukata
- Ayrılmanın 6 derecesi
- Az sayıda bağlayıcı
- SeninlenNasıl bağlanılır?

Yale'e gitmek neden iyidir?

İçerik

- . Benlik
- . Benlik ve diğerleri
- . Diğerleri
- . Gruplar

İçerik

- . Benlik
 - Herkes seni farkeder
 - Mükemmelsindir
 - Yaptığın şey akla yatkındır

Herkesin seni farkettiğini düşünüyorsun

- . Örnek 1: Spot ışıkları etkisi

Herkesin seni farkettiğini düşünüyorsun

Örnek 2: Saydamlık etkisi

1. Hiç Londra'da bulundun mu?

Evet, Londra'da bulundum

Hayır, Londra'da bulunmadım

2 Senden daha genç bir kardeşe sahip misin?

Evet, daha genç bir kardeşe sahibim

Hayır, daha genç bir kardeşe sahip değilim

3. Suşi sever misin?

Evet, suşi severim

Hayır, suşi sevmem

www.acikders.org.tr

9

Mükemmelsin

- Bir öğrenci olarak ne kadar iyisin?
- Bir öğretmen olarak?
- Bir sevgili?
- Bir sürücü?

Wobegon Gölü etkisi: “bütün çocuklar ortalamanın üzerinde”

- Geribildirim doğası, iyi olmanın farklı kriterleri, kendi hakkında iyi hissetme motivasyonu?

www.acikders.org.tr

10

Mükemmelsin

Kendine hizmet eden önyargı

Öğrenci: Başarılı olduğu bir ders hakkında düşün

Başarısız olduğu bir ders hakkında düşün

Profesör: Kabul edilmiş bir makalen hakkında düşün

Reddedilmiş bir makalen hakkında düşün

Sporcular, yöneticiler, kaza raporları

www.acikders.org.tr

11

Yaptığın şey akla yatkın

Festinger – Bilişsel Çelişki Kuramı

İnsanlar ne zaman iki düşünce arasında içsel bir tutarsızlık yaşarsa, bu istenmedik duygusal bir duruma yol açar (çelişki).

Bu çekişkiyi olabildiğince azaltacak şekilde davranınız

www.acikders.org.tr

12

Tutarsız bilgilerden kaçınma

Varolan görüşlerimizi desteklemeyenlerden çok destekleyen bilgilere dikkat ederiz.

- Hangi gazeteleri okursunuz?

Kararlarınızı bozan tutumlarınızı değiştirin

Örnek 1:

Gözden düşürücü seçilmemiş alternatifler

M&M çalışması

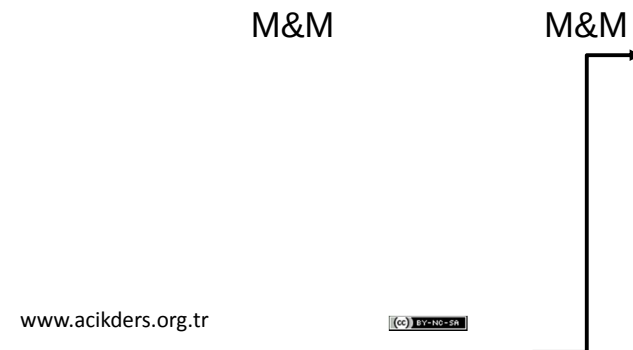
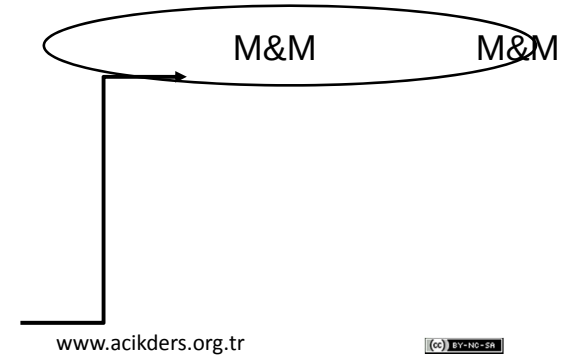
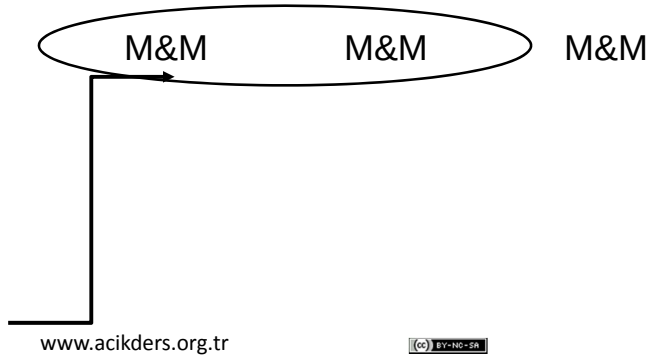

M&M

M&M

M&M

Kararlarınızı bozan tutumlarınızı değiştirin

Örnek 2: Yetersiz doğrulama etkisi

Yetersiz doğrulama etkisi

Bilişsel çelişki gerçekten önemlidir

• Festinger & Carlsmith:

Katılımcılara sıkıcı bir görev verildi ve daha sonra sıradaki katılımcıya deneyin eğlenceli olduğunu söylemeleri istendi.

- katılımcıların yarısına 1\$, diğer yarısına 20\$ ödendi
- sonra katılımcılardan görevin sıkıcılığını derecelendirmeleri istendi
- 1\$ grubu, görevi 20\$ grubundan daha eğlenceli olarak değerlendirdi
- her grup yalan söylemesini doğrulamaya ihtiyaç duydular

20\$ grubu para gibi dışsal bir doğrulamaya sahipti

1\$ grubu ise çok para almadığı için görevin eğlenceli olduğunu söyledi

- Bu dünyanın sonu ve sen bunu biliyorsun
("When prophecy fails")
- Kabul sınaması
- İşler ve terapi
- Çocukların ödüllendirilmesinin tehlikeleri

Bilişsel çelişkide neler oluyor?

- . Basit bir tutarsızlık değil
- . Örneğin, yetersiz doğrulama etkisi

Yetersiz doğrulama etkisi

- . Festinger & Carlsmith
 - 1\$ grubu görevi 20\$ grubundan daha eğlenceli olarak derecelendirdi
 - Her grubun da söylene yalan için bir doğrulamaya ihtiyacı vardı

Yetersiz doğrulama etkisi

- . Festinger & Carlsmith
 - 1\$ grubu görevi 20\$ grubundan daha eğlenceli olarak derecelendirdi
 - Her grubun da söylene yalan için bir doğrulamaya ihtiyacı vardı
 - Ancak ayrı birer doğrulamaya sahiptiler

Bilişsel çelişkide neler oluyor?

- . Basit bir tutarsızlık değil
- . Örneğin, yetersiz doğrulama etkisi
- . Daha çok, kendimizi olduğumuzdan daha ahlaklı ve rasyonel göstermek üzere inançlarımızı düzenliyoruz

Bilişsel çelişkide neler oluyor?

- . Basit bir tutarsızlık değil
- . Örneğin, yetersiz doğrulama etkisi
- . Daha çok, kendimizi olduğumuzdan daha ahlaklı ve rasyonel göstermek üzere inançlarımızı düzenliyoruz

Mükemmelsiniz

Ana hatlar

- . Benlik
 - Herkes seni farkedir
 - Mükemmelsindir
 - Yaptığın şey akla yatkındır
- . Benlik ve diğerleri
- . Diğerleri

Gruplar

Davranıştan yüklemeler

- . Yükleme
 - Birinin davranışının nedeni hakkında bir görüş
 - Olayların/davranışların ortaya çıkmasına ilişkin bir neden arama
 - Heider
 - Eski araştırmacı
 - Diğerlerinin davranışlarını sezgisel bir biçimde kişilik özelliklerine yükleriz

Yüklemelerdeki kişi yanlışlıkları

- . İnsanlar kişiliğe çok fazla ağırlık verilerken, durumsal değişkenleri yeteri kadar dikkate almıyorlar
- . Kişi yanlışlığı olarak bilirir
 - Temel yükleme hatası

Kültürlerarası farklılıklar

- . Batı kültürü
 - İnsanlar kendi yazgılarından sorumludur
 - Kişiliğe daha fazla yükleme
- . Doğu kültürü
 - Kader yazgıdan sorumludur
 - Durumlara daha fazla yükleme

Şimdiye kadar olanın özeti

- . Benliği arttırma
- . Diğerlerinin olduğundan fazla basitleştirilmesi

İçerik

- . Benlik
 - Herkes seni farkedir
 - Mükemmelsindir
 - Yaptığın şey akla yatkındır
- . Benlik ve diğerleri
 - Temek yükleme hatası
- . Diğerleri

Neden diğerinden hoşlanırsınız?

- . Yakınlık
 - Salt maruz kalma etkisi
- . Benzerlik
- . Çekicilik

Çekicilik yanlılığı

- Fiziksel olarak çekici bireyler zeka, yetenek, sosyallik ve ahlaklılık gibi konularda daha olumlu değerlendirilir
- Çalışmalar
 - Öğretmenler sevimli çocukları daha zeki ve başarılı olarak değerlendirir
 - Yetişkinler sevimsiz çocukların uygunsuz davranışlarını kişiliklerine yüklerken, sevimli çocukların uygunsuz davranışlarını duruma yüklerler
 - Yargıçlar çekici olmayan insanlara daha uzun hapis cezası verirler

Psikolojiye Giriş

İnsanların Dünyasında Birey Olmak:
Benlik ve Diğerleri 2. Kısım,
Uyku, Rüya ve Gülmek
Ders 17

İçerik

- Benlik
 - Herkes sizi fark eder
 - Mükemmelsiniz
 - Yaptığınız her şey anlamlıdır
- Benlik ve diğerleri
 - Temel yükleme hatası
- Diğerleri
- Gruplar

Diğer insanlardan Neden Hoşlanırsınız?

- Yakın olma
 - “maruz kalma etkisi”
- Benzerlik
- Çekicilik

Fiziksel Çekicilik Sterotipi

- Fiziksel olarak çekici olan insanlar daha zeki, daha yeterli, daha girişken ve daha erdemlilermiş gibi algılanırlar
- Çalışmalar:
 - Öğretmenler çekici çocukları daha zeki görürler
 - Yetişkinler, sevimsiz çocukların kötü davranışlarını onarın kişilik özelliği olarak yorumlarken, daha sevimli çocukların kötü davranmalarının nedenini çocukların içinde bulundukları duruma bağlarlar.
 - Hakimler, çekici olmayan kimselere daha uzun süreli hapis cezaları verirler.

Nasıl izlenim ediniriz?

1. İlk izlenimin gücü

- Kelly'nin çalışması:

- Öğrencilere ders vermek için bir misafir konuşmacı gelir
- Konuşmacı gelmeden önce öğrencilerin yarısı konuşmacıyı “sıcakkanlı” biri olarak tanıtan bir geçmiş okurken diğer yarısı konuşmacının “kısmen soğuk” biri olduğunu anlatan bir geçmiş okur.
- “Sıcakkanlı” grubundaki öğrenciler “kısmen soğuk” grubundaki öğrencilere göre konuşmayı daha pozitif birisi olarak değerlendirmişlerdir.

Nasıl izlenim ediniriz?

2. İlk izlenimler çok hızlıdır: İnce dilimler

- Öğretme sırasında
- Kişilik değerlendirmeleri
- Gaydar

Diğer insanlara ilişkin algılarımızın o insanlar üzerindeki etkileri nelerdir?

Kendini Gerçekleştiren Kehanet

- Düşünce ve beklentilerimiz gerçekliği yaratır.
- İnançlarımız ve beklentilerimiz kendi davranışlarımızı ve başkalarının davranışlarını etkiler.
- Pygmalion etkisi
 - A kişisi, B kişinin belli bir kişilik özelliğine sahip olduğunu düşünür.
 - B kişisi, A kişinin bu düşüncesi doğrultusunda davranmaya başlar.

“Bir hanımefendi ile çiçekçi kız arasındaki fark onların nasıl davrandıkları değil, onlara nasıl davranıldığıdır. Profesör Higgins için hep çiçekçi kız olacağım çünkü o bana hep öyleymişim gibi davrandı ve hep öyle davranacak.”

- Eliza Doolittle

Kendini Gerçekleştiren Kehanet Çalışmaları

Rosenthal & Jacobson

- Bir okula gidip okuldaki öğrencilere IQ testi uygularlar
- Öğretmenlere bu testin zeka gelişim kapasitesini ölçen bir test olduğu söylenir
- Rastgele seçilen birkaç çocuğun zeka düzeyinde artış göstermeye eğilimli olduğu öğretmenlere söylenir
- Yıl sonunda bir IQ testi daha yapılır
- Zeka düzeylerinde artış göstermesi beklenen çocukların zeka düzeylerinde öğretmenlerinin bu doğrultudaki beklentileri sayesinde bir artış olduğu gözlenir.

İçerik

- Benlik
 - Herkes sizi fark eder
 - Mükemmelsiniz
 - Yaptığınız her şey anlamlıdır
- Benlik ve diğerleri
 - Temel yükleme hatası
- Diğerleri
- Gruplar

İnsan grupları üzerinde nasıl düşünürüz?

- “Biz”e karşı “Onlar”
- Sterotipler

Sınıflar

- İnsanlar ve diğer hayvanlar nesnelere ilişkin kategorilere dair bilgileri biriktirir.
- Bu bilgiler tamamen yeni koşullara uyum sağlayacak biçimde tepki vermemizi sağlar ve yaşamkalım için önemlidir.

İnsanları da sınıflandırırız

- Erkekler – Kadınlar
- Çocuk – Ergen – Yetişkin
- Beyazlar – Siyahlar – Asyalılar
- Avukatlar – Doktorlar
- Yahudiler – Katolikler
- Amerikalılar – Avrupalılar
- Kaliforniyalılar – New Yorklular
- Yale öğrencileri – Harvard öğrencileri

Sınıflandırma aslında kötü bir şey değildir

Sterotipler genellikle olumludur
Sterotipler isabetli olmaya yakındır

Ancak...

Sterotiplerle ilgili sorunlar

1. Her zaman geçerli değildir.
– sterotiplerle doğrulama yanlılığı

Sterotiplerle ilgili sorunlar

1. Her zaman geçerli değildir.

- Sterotiplerle doğrulama yanlışlığı
- Kitle iletişim araçlarından alınan yanlış yönlendirici bilgiler

Sterotiplerle ilgili sorunlar

2. Ahlaki sorunlar

- İnsanlar bir grubun üyesi olarak değil, bireysel olarak yargılanmalıdırlar
- Profil çıkartma üzerine tartışmalar

Sterotiplerle ilgili sorunlar

2. Ahlaki sorunlar

- Olumsuz sterotipler her çeşit kötü etkiye sahiptir.
- Sterotip tehdidi

MATEMATİK SINAVI

İSİM: _____

Bu sınavdaki soruları yanıtlamak için süreniz 90 dakikadır. İyi şanslar!

MATEMATİK SINAVI

İSİM: _____
MİLLİYET: _____

Bu sınavdaki soruları yanıtlamak için süreniz
90 dakikadır. İyi şanslar!

MATEMATİK SINAVI

İSİM: _____
CİNSİYET: _____

Bu sınavdaki soruları yanıtlamak için süreniz
90 dakikadır. İyi şanslar!

Sterotipleri Çalışmak

Günümüz araştırmalarında 3 sterotip düzeyi

- Genel
 - Bir grup hakkında diğer insanlara söylediklerimiz
- Özel
 - Bir grup hakkında bilinçli olarak düşündüğümüz ancak diğer kimselere söylemediklerimiz
- Örtük
 - Bilinçli farkındalığımız olmadan yargılarımızı ve davranışlarımızı yönlendiren bilinçdışı ilişkilendirmeler

Örtük Sterotipler

- “Hazırlama”nın kullanımı: Sterotipin etkinleştirileceğini bilmeyen katılımcılar sterotipi bastırmaya çalışmazlar
- Siyah ve beyaz insanlara ait fotoğrafların alt algısal sunumları
 - “düş---” gibi eksik sözcükler verip tamamlamalarını istemek.

Örtük Sterotipler

“Hazırlama”nın kullanımı: Sterotipin etkinleştirileceğini bilmeyen katılımcılar sterotipi bastırmaya çalışmazlar

- Siyah ve beyaz insanlara ait fotoğrafların alt algısal sunumları
- “düş---” gibi eksik sözcükler verip tamamlamalarını istemek. Siyah insanların fotoğrafını gören katılımcılar sözcüğü “düşman” sözcüğüne tamamlarken beyaz insanların fotoğraflarını görenler “düşgücü”ne tamamlıyor.

Kimin umrunda?

(Saniyenin çok küçük bir bölümü nasıl bir fark yaratabilir?)

Örtük tutumlar zorlu mahkeme kararlarında da rol oynamaktadır.

Örtük Sterotipler

Devine'nin otomatiklik teorisi

- Herkesin sterotipleri vardır
- Bu sterotipler bireylerle iletişime geçtiğimizde otomatik olarak etkin hale gelir
- Önyargılı bir biçimde davranmak istemiyorsak bu sterotipleri bastırmak için uğraşmamız gerekir
- Önyargıların üstesinden gelmek mümkündür ancak bunun için çalışmamız gerekir

Özet

- Benlik
 - Herkes sizi fark eder
 - Mükemmelsiniz
 - Yaptığınız her şey anlamlıdır
- Benlik ve diğerleri
 - Temel yükleme hatası
- Diğerleri
 - Çekicilik
 - İlk izlenimler & ince dilimler
 - Pygmalion etkisi
- Gruplar
 - Sterotipler

Uyku (ve rüyalar)

Electoencephalogram (EEG)

- Kafatası üzerine yerleştirilen elektrodlar beynin elektriksel aktivitesine ilişkin kayıt sağlar
- EEG kayıtları psikolojik durumların kaba bir göstergesidir

Uyanıklığın EEG Dalgaları

- Uyanık ancak odaklanmamış: geniş, düzenli alfa dalgaları
- Uyanık ve odaklanıp dikkat vermekte: düşük titreşim genlikli, hızlı, düzensiz beta dalgaları

Uyku Evreleri

- Uyku evresi 1 – Uykuya ilk dalarken yaşanan kısa geçiş evresi
- Uyke evresi 2 ila Uyke evresi 4 boyunca (yavaş dalga uykusu) – uykunun daha derin olduğu evreler
- Yavaş, düzensiz, geniş genlikli delta dalgalarının yüzdesindeki artış ile tanımlanır

Uyku Evreleri

Benlik ve Diğerleri

Özet: Uykunun 2 türü

Yavaş-dalga uykusu/derin uyku

- Gözler birbirinden bağımsız ve yavaşça kayar
- Hareketsizsinizdir ve uyanmak çok güçtür

REM (Hızlı Göz Hareketi) Uykusu

- Korteks aktiftir
- EEG kayıtları uyanık olduğunuz zamanki kayıtlara benzerdir
- Gözler dışında vücut felç
- Erkeklerde ereksiyon görülür
- Rüyalar

Uyku ne işe yarar?

- Yenileme Teorisi: bedenimizin bütün gün boyunca bitkin düşer ve uyku onu biçime sokmak için gereklidir
 - Büyüme hormonları
 - Beyin ve diğer organların eski haline gelmesi
- Koruma ve Saklama Teorisi:

Uyku Bozuklukları

- Somnambulism- uyurgezerlik
- Kabuslar – Uyuyan kişiyi REM uykusundan uyandıran korkutucu rüyalar
- Gece karabasanı

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Başlık

Benlik ve Diğerleri

Rüyalar

“Uyumak, belki rüya görmek. Ha! İş burada.
Çünkü o ölüm uykusunda, şu fani bedenden
sıyrılıp çıktığımızda, göreceğimiz rüyalar bizi
duraksatır ister istemez”

Uyku üzerine felsefi sorular

Şu anda rüya mı görüyorum?
Rüyada ölümsüz olabilir miyim?

Uyku üzerine felsefi sorular

Şu anda rüya mı görüyorum? HAYIR

Rüyada ölümsüz olabilir miyim?

GENELLİKLE HAYIR

Gerçek rüyalar – Uyku düşünceleri

- Gerçek rüyalar – REM uykusu süresince yaşanan canlı, duyuşal ve motor hissedişleri de içeren detaylı rüyalar
- Uyku düşünceleri – canlı duyuşal ve motor hissedişlerden yoksun, gün içi düşünmeye benzer. Yavaş-dalga uykusu sırasında görülür

Rüyalar hakkındaki gerçekler

- Herkes rüya görür
- Bir gecede 3 – 4 kez rüya görülür
- İnce, belirsiz anılar

İnsanlar ne üzerine rüya görür?

Hill'in 50.000 rüya raporu, dreambank.net

- Çoğu rüya kötüdür
(aksilikler, olumsuz duygular)
- Fiziksel saldırı
(kabile toplumlarında yaşayan bireylerde daha sık)
(erkeklerde daha sık)
(Amerikalılar'da daha sık)

İnsanlar ne üzerine rüya görür?

- İnsanlar ne üzerine rüyalar görmek İSTERLER?

Kadınlar: Aşk ve macera

Erkekler: Yabancılarla seks

- Rüyaların ne kadarı gerçekten cinsel içeriklidir?

Yaklaşık %10u

- En sık görülen rüya nedir?

Çıplak kalmak? Düşmek? Uçmak?

Rüyalar ve REM Uykusu

- Neden gerçek rüyalar görürüz?
- Freudyen teoriler?
- Bellek yapılandırmanın yan etkisi?

Gülme

Bizi güldüren nedir? Neye güleriz?

İlk tahmin:

“Beklentilerimiz ve gerçekte olanlar arasındaki tutarsızlık korkutucu bir sonuç vermediği sürece aradaki tutarsızlığa güleriz”

Ancak

- Korkutucu bir sonucu olmayan tutarsızlığın neden gülmeye yol açtığını açıklamıyor
- Tutarsızlıkların çoğu gülmeye neden olmuyor
- Birçok gülme tutarsızlık sonucu olmuyor

Gülmeyi başlatan tipik yorumlar (= %90)

- Sonra görüşürüz çocuklar
- Bak, Andre!
- Emin misin?
- Biliyorum!
- Nasılsın?
- Normal bir yaşam sürmeye çalışıyorum
- Lastik bandı olan var mı?
- Sen değil miydin?
- Bununla başa çıkabiliriz

Gülmeyi başlatan “komik” yorumlar (= %10)

- Zavallı çocuk tıpkı babası
- Esaslı bir idman yapmış gibi kokuyorsun
- (Yurt yemeğini kastederek) Bunu burnundan mı çıkardın?

Gülme üzerine bazı olgular

1. Gülme, sosyal ve iletişimseldir.
 - İstem dışı gürültü yapma
 - Bulaşıcı
 - (dizilerdeki gülme sesleri, çocuklar)

Gülme üzerine bazı olgular

2. Diğer primatlarda da görülmektedir
 - Maymunlar, ortak bir düşmana saldırırken gülmeye benzer sesler çıkarır
 - Şempanzeler birbirlerini gıdıkladıklarında gülmeye benzer sesler çıkarır

Soru: Gıdıklama nedir?

Yanıt: Yalancı bir saldırı sırasında bedenin çeşitli bölümlerine dokunma

Sahte saldırı ve toplu saldırı belirtisi olarak gülme?

Sahte saldırı

(gıdıklama, hakaret, dalga geçme)

Toplu saldırı

(çete saldırısı, infaz)

-- sosyal bağ kurma (Plato), ortak bir düşmana karşı bir araya gelme

Trajedi benim parmağımı kesmemdir.

Trajedi benim parmağımı kesmemdir.
Komedi ise sizin açık bir kanalizasyon
çukuruna düşüp ölmenizdir

Mizah unsurları

- Zarar görmüş bir hedef kişi ya da kurum. Bu kişi bir düşman olabileceği gibi bir arkadaşınız da olabilir hatta kendiniz de olabilirsiniz.
- Verilecek zarar korku, keder, acıma gibi olumsuz duygular yaratacak kadar ciddi olmamalıdır.
- Zararın bazen cinsellik ve müstehcenliği içeren sosyal bir doğası vardır – muz kabuğu, yüzünüze bulaşmış pasta, pantolonun düşmesi vb.
- Bir miktar şaşırma

Neden kendimizi gıdıklayamayız?
(bazıları yapabiliyor!)

1. Herhangi bir şaşırma ya da saldırı yok.
2. Kendimizi uyarıyor olmamızın yarattığı hafifletme

Okuma Raporu

- (a)Rüyalara ya da (b)gülmeye ilişkin sınanabilecek ilginç bir hipotez oluşturun.

Psikolojiye Giriş

İşler Kötüye Gittiğinde Olanlar: Zihinsel
Bozukluklar 2. Kısım

Ders 19

Zihinsel Bozukluklar

2. Kısım

www.acikders.org.tr

2

Süreçle ilgili duyurular

- Okuma raporları tamamlandı
- Yazılı ödevler tamamlandı
- 7 Mayıs'a kadar deneylere katılın
- Gelecek pazartesi sınav

Final Sınavı

• Önceden işlenen konular	30
• Bilişsel sinir (Chun'un dersi)	5
• Bireysel farklılıklar	8
• Seks	7
• Yemek (Brownell'in dersi)	5
• Ahlak	7
• Benlik ve diğerleri	9
• Uyku, Gülme	5
• Klinik	14
• Mutluluk	6

Tekrar dersleri

- Perşembe 6'dan 8'e (Dunham220)
- Cuma 4'ten 6'ya (Dunham 220)

Zihinsel bozukluk kavramı

- Şeytani özelliklere sahip olma (hayır)
- Sosyal sapkınlık (bazen)
- Hastalık (günümüz bakış açısı)

Şimdiye kadar işlediğimiz zihinsel bozukluklar

- Afazi
- Yüz körlüğü
- Bulimia
- Fetiş
- Amnezi
- Otizm

Bazı zihinsel bozukluklar

- Ruh hali bozuklukları
-
- Şizofreni
- Kaygı bozuklukları
- Çözölmeli bozukluklar
- Kişilik bozuklukları

Şizofreni

Şizofreni nedir?

- Dünya nüfusunun %1inde şizofreni görülmektedir
- Akıl hastanesinde tedavi görenlerin en sık karşılaşılan nedenidir
- Yunanca “ayrık” ve “zihin” sözcüklerinin biraraya gelmesiyle oluşmuş bir sözcüktür
 - Ayrık gerçeklikle bağlantının komuş olması anlamına gelmektedir
 - Ayrık kişilik demek değildir
- Cinsiyetler arasında eşit oranlarda görülür ancak erkeklerde daha erkek yaşlarda görülür
 - Erkekler için 18-25 yaş
 - Kadınlar için 26-45 yaş

Şizofreni Semptomları (5 semptomdan en az 2si görülmelidir)

- Pozitif semptomlar
 - Halüsinasyonlar
 - Sanrılar
 - Düzensiz konuşma (laf salatası örneğin)
 - Düzensiz hareketler
- Negatif semptomlar
 - Normal düşünce ya da duygulanımların olmaması

Şizofrenin Alt türleri

- **Paranoid Şizofreni**
 - Takip edilme sanrıları
 - Diğer insanların onları gözlediğine ya da onlara komplo kurduğuna inanma
 - Muhteşemlik/ Görkemlilik sanrıları
 - Diğer insanların kendilerinden daha aşağı, kendilerine bağlı olduklarına ve onları kışkırdıklarına inanma
- **Katatonik Şizofreni – çevrelerine karşı tepkisiz, diğer insanların söylediklerini tekrar ederek konuşma, amaçsız hareket etme**
- **Dağınık Şizofreni**
 - Anlamsız halüsinasyonlar ve sanrılar
 - Düzensiz konuşma ve davranışlar, duygusal sığılaşma

Temel psikolojik bozukluk?

- Düşünce ve algıları sıralayıp düzenleyememe
- Diğer insanlarla iletişimin kopmasıyla başka sorunlar da doğar

Genetik ve Şizofreni

- Genetik benzerlikle birlikte şizofreni riski artar

Olası çevresel tetikleyiciler

- **Erken**
 - Zor doğum (oksijen yoksunluğu)
 - Doğum öncesi viral enfeksiyon
- **Geç**
 - Strese neden olan koşullar
 - Zorlu aile ortamı

Dopamin Teorisi

Şizofreni fazla miktarda dopaminden kaynaklanmaktadır

- Dopamin düzeyini düşüren ilaçlar semptomların da azalmasını sağlar
- Dopamin miktarını arttıran ilaçlar şizofren olmayan kişilerde bile semptomların belirmesine neden olur

Ancak:

- Negatif semptomların açıklaması?
- Beyin yapısındaki farklılıklar?
 - Genişleyen beyin ventrikülleri ve ventrikül çevresindeki sinir dokularında azalma
 - PET taramaları frontal lobdaki aktivasyonun azaldığını göstermektedir

Şizofrenide Kültürel Farklılıklar

- Şizofreni semptomlarının yaygınlığı hangi kültür olduğundan bağımsız olarak benzerdir
- Az sanayileşmiş ülkelerdeki düzelme oranları sanayileşmiş ülkelerekinden daha iyidir.
 - Şizofreni hastalarının aileleri daha az eleştirel olma eğilimindedir
 - Tam iyileşmeye zarar verebilecek antipsikotik ilaçların daha az kullanımı
 - Şizofreninin kronik ve kalıcı bir rahatsızlık olmaktan çok geçici olduğunun düşünülmesi

Kaygı Bozuklukları

Kaygı Bozuklukları

- Rahatsız edici, kalıcı kaygı ya da kaygıyı gidermek için sergilenen uyumsuz davranışlar birincil rahatsızlıktır
- Kaygı – yaygın, garip korku ve endişe hissi
 - Herkes kaygılanır
 - Mantıksız, kontrol edilemez ve kişinin işlerini aksatmasına neden olduğunda bir problem olarak algılanır.

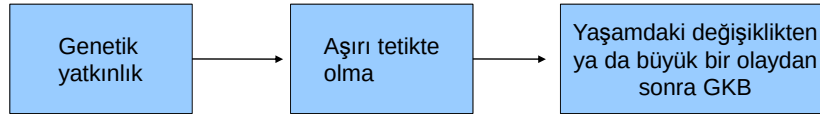
Genellenmiş Kaygı Bozukluğu (GKB)

- İnsanların yaklaşık %5'i yaşamlarının bir döneminde genellenmiş kaygı bozukluğu yaşamıştır
- Birçok şey hakkında az ya da çok, sürekli kaygı
- Bu kaygı kişinin işlevselliğini ciddi şekilde etkiler
- Fiziksel semptomlar
 - Baş ağrıları
 - Mide ağrıları
 - Kas gerginliği
 - Asabiyet

GKB'nin Gelişimi Modeli

- GKB'nin bazı genetik bileşenleri vardır.
- Genetik olarak majör depresyon ile bağlantılıdır
- Çocukluk travmaları da GKB'yle ilişkilidir.

Fobiler

- Nesnelere
- Durum ya da olaylara
- Sosyal ortamlara

İlişkin yoğun ve yersiz korkulardır.

Fobilerin Gelişimi

- Klasik koşullama modeli
 - Örneğin: Köpek = Koşullu uyarıcı
Isırılma = Koşulsuz uyarıcı
 - Sorunlar:
 - Genellikle travmatik deneyime ilişkin anı yok
 - Travmatik deneyim fobiye yaratmıyor olabilir
- Hazır olma teorisi

Obsesif-Kompulsif Bozukluk

- Obsesyonlar – bilinçliliğinize müdahale eden mantıksız, rahatsız edici düşünceler
- Kompulsyonlar– obsesyonları dindirmek için yapılan tekrarlı davranışlar
- Kontrol etme ve yıkama görülen en sık kompulsyonlardır
- Basal ganglianın alt kısmında artan sinirsel faaliyet

Çözülmeli Rahatsızlıklar

Çözülmeli Rahatsızlıklar

- **Çözülme nedir?**
 - Hafızanın çözülmesi anlamına gelir
 - Kişiler kimliklerinin ya da geçmişlerinin bir parçasından habersiz hale gelir
 - Bazı özel durumlar dışında (hipnoz gibi) bu parçalar hatırlanamaz
 - Bir dereceye kadar çözülme normaldir
- **Üç tür çözülme tanımlanmıştır**
 - Çözülmeli bellek kaybı
 - Çözülmeli yeni kimlik oluşturma
 - Çözülmeli kimlik bozukluğu

Çözülmeli Rahatsızlıklar

Marian ve erkek kardeşi yakın zamanlarda bir soygunun kurbanı oldular. Marian yaralanmadı ancak erkek kardeşi soygunculara direnirken öldürüldü. Marian kazadan dört gün sonrasına kadar hiçbir detayı hatırlayamadı.

Çözülmeli Bellek Kaybı

- Psikolojik kökenli bellek kaybı olarak da bilinir.
- Hafıza kaybı tek semptomdur.
- Genellikle travmatik bir olayla ilgili seçici bir bellek kaybı yaşanır
 - Kişi kim olduğunu ve geçmişinin çoğunu bilmektedir
- Genel de olabilir
 - Kimliğin yeni bir kimlikle değiştirilmeden unutulması
- Çözülmeli kimlik bozukluğunun tersidir

Çözölmeli Yeni Kimlik Oluşturma

- New York'ta lisede fizik öğretmenliği yapan Jay, karısı onu başka bir adam için terk ettikten 3 gün sonra aniden ortadan kayboldu. 6 ay sonra, Miami Sahillerinde barmenlik yaparken bulundu. Adının Martin olduğunu, geçmişine dair bir anısının olmadığını söylemekle birlikte daha önce hiç evlenmediği konusunda ısrar etti.

Çözölmeli Yeni Kimlik Oluşturma

- Psikolojik kökenli kimlik bozukluğu olarak da bilinir.
- Kimlik değiştirilmesiyle birlikte genel bir bellek kaybı söz konudur
 - Evi terk etme
 - Yeni bir kimlik edinme
 - Önceki hayatına dair belirgin anı olmaması
 - “füğ durumu”
- Eğer füğ sona ererse
 - Eski kimlik geri gelir
 - Yeni oluşturulan kimlik tamamen unutulur

Çözölmeli Yeni Kimlik Oluşturma

- Psikolojik kökenli kimlik bozukluğu olarak da bilinir.
- Kimlik değiştirilmesiyle birlikte genel bir bellek kaybı söz konudur
 - Evi terk etme
 - Yeni bir kimlik edinme
 - Önceki hayatına dair belirgin anı olmaması
 - “füğ durumu”
- Eğer füğ sona ererse
 - Eski kimlik geri gelir
 - Yeni oluşturulan kimlik tamamen unutulur

Çözölmeli Kimlik Bozukluğu

- Norma'nın hafızasında sık sık boşluklar oluyordu ve belli zaman aralıklarında nerelerde olduğunu bilemiyordu. Bir klinik psikologla görüşmesi sırasında çocukça bir sesle konuşmaya başladı. Adının Donna olduğunu ve yalnızca 6 yaşında olduğunu söylüyordu. Dakikalar sonra, yetişkin sesine geri dönmüş görünüyordu ve çocukça konuştuğunu, adının Donna olduğunu söylediğini hiç hatırlamıyordu.

Çözülmeli Kimlik Bozukluğu

- Aslında “çoklu kişilik bozukluğu” olarak bilinir.
- Aynı kişi tarafından farklı zamanlarda 2 ya da daha fazla ayrı kişilik gösterilir
- ÇOK nadirdir ve tartışmaya açık bir bozukluktur
- Sybil, Tudy Chase, Chris Sizemore (“Eve”) gibi örnekleri vardır
- Savunma olarak kullanılmıştır
 - Hillside boğazlaması
 - (ikisi de) mahkum edildi

Çözülmeli Kimlik Bozukluğu

- Tipik olarak 10 yaş öncesinde örüntü başlar (çocukluk)
- Çoğunlukla kadınlarda görülmüştür
- Çoğunlukla işkence ya da cinsel istismara uğradıklarını hatırladıklarını söyler ve travma sonrası stres bozukluğu semptomları gösterirler

Çözülmeli Bozuklukları Nedenleri?

- Tekrar eden, ağır cinsel ya da fiziksel istismar
- Ancak istismara uğramış çoğu kişi Çözülmeli Kişilik Bozukluğu geliştirmemiştir
- İstismarın çözülmeye olan biyolojik yatkınlıkla bileşimi?
 - Çözülmeli bozuklukları olan insanlar hipnoz edilmeye daha yatkındırlar
 - İstismarla baş edebilmek için bir dizi hipnotik trans kullanımıyla başlamış olabilir

Çözülmeli Bozukluklar Üzerine Tartışmalar

- Psikiyatristlerin 4'te 1'inden daha azı bu bozukluğun geçerli bir rahatsızlık olduğunu düşünmektedir.
- Bazı istatistikler
 - 1930-60: Amerika Birleşik Devletleri'nde her 10 yılda 2 vaka
 - 1980ler: 20.000 vaka rapor edildi
 - Amerika'da her yerde olduğundan daha fazla
 - Terapitler konusunda farklılıklar – kimileri hiçbir terapistle gitmezken kimileri birçok terapistle gidiyor
- Çözülmeli bozukluklar terapistin telkiniyle hastanın öyle davranmasının bir sonucu mu?
- Ne dereceye kadar çözülmeli bozukluklar normal psikolojinin uç versiyonudur?

Kişilik Bozuklukları

Katillerin çoğu genel anlamda zihinsel yönden hasta değildir.

Antisosyal Kişilik Bozukluğu

- “Ahlaki delilik” ya da “Psikopatoloji”
- Genellikle erkekler
- Bencil, duygusuz, seçkisiz cinsel ilişkiler yaşayan, düşünmeden hareket eden
- Sevme, sadakat, suçluluk, kaygı yoksunluğu
- Kolay sıkılan sürekli uyarıcı arayan

Terapi

Sosyal bir konu olarak bakım – tedavinin tarihi

- Ciddi anlamda rahatsız olan biriyle ne yapılmalı?
 - Orta Çağ'dan 17. yüzyıla
 - Delilik
 - İşkence, asma, yakma, denize atma
 - 18. yüzyıl
 - Zihnen rahatsız insanlar
 - Toplumdan uzak tutma

19. yüzyıl ve reform niteliğindeki girişimler

- Philippe Pinel (1745-1826)
- Paristeki akıl hastanelerinde reformlar
- Bazı hastalar hastaneden ayrılacak kadar iyileştiriler

Bir hastanın gözünden hastaneler

- Rosenhan (1973): Deli yerlerde akıllı olma
 - Akıllı başında insanlar hasta olarak hastanelere getirildiler
 - “bomboş, içi boş, gümbürtü”
 - Hastane çalışanlarıyla çok az etkileşim
 - Etkileşimlerin kişisizleştirici doğası
 - Normal davranışlar patoloji gibi yorumlandı

Terapi işe yarıyor mu?

Terapi işe yarıyor mu?

- İnsanlar terapiden sonra kendilerini daha iyi hissettiklerini söylüyorlar.
- Belki de kendilerini zaten daha iyi hissedeceklerdi

Terapi işe yarıyor mu?

- İnsanlar terapiden sonra kendilerini daha iyi hissettiklerini söylüyorlar.
- Belki de kendilerini zaten daha iyi hissedeceklerdi

Terapinin etkililiği üzerine genel sonuçlar

- Terapi gören insanlar terapi almayan insanlara göre daha fazla ilerleme gösteriyorlar
- Farklı sorunlar için farklı terapi yöntemleri daha iyi sonuçlar verebilir
 - Depresyon için bilişsel davranışsal terapi
 - İki kutuplu rahatsızlık için ilaçla tedavi
- Bazı terapistler diğerlerinden daha iyi olabilir.

Terapi etkililiğinde özgül olmayan etkenler

- Özgül olmayan = belirli bir disiplin ile ilişkili olmayan ancak çıktılar üzerinde etkili olan
- Destek
- Umut
 - Terapi sürecine güven/bağlılık hissi
 - Plasebo etkisi = alınan fayda gerçek etkiden değil fayda alınacağı inancından kaynaklanır

Seçmeli

Bu derste öğrendiğiniz en ilginç şey (kuram, deney, sonuç, vs.) neydi?

Lütfen bu sorunun yanıtını
paul.bloom@yale.edu adresine gönderin.
İleti başlığına “Psi Giriş” yazın.

Psikolojiye Giriş

İyi Bir Yaşam: Mutluluk
Ders 20

İşleyiş ile ilgili noktalar

- Okuma raporları tamamlandı
- Yazılı ödebler tamamlandı
- Deney katılımları 7 Mayıs'a kadar
- Pazartesi günü final sınavı
- Eski final sınavı internette yayınlandı
- Özel uyum
- Tekrar dersleri
 - Perşembe
 - Cuma

Terapi işe yarıyor mu?

Terapi işe yarıyor mu?

- İnsanlar terapiden sonra kendilerini daha iyi hissettiklerini söylüyorlar.
- Belki de kendilerini zaten daha iyi hissedeceklerdi

Terapi işe yarıyor mu?

- İnsanlar terapiden sonra kendilerini daha iyi hissettiklerini söylüyorlar.
- Belki de kendilerini zaten daha iyi hissedeceklerdi

Terapinin etkililiği üzerine genel sonuçlar

- Terapi gören insanlar terapi almayan insanlara göre daha fazla ilerleme gösteriyorlar
- Farklı sorunlar için farklı terapi yöntemleri daha iyi sonuçlar verebilir
 - Depresyon için bilişsel davranışsal terapi
 - İki kutuplu rahatsızlık için ilaçla tedavi
- Bazı terapistler diğerlerinden daha iyi olabilir.

Terapi etkililiğinde özgül olmayan etkenler

- Özgül olmayan = belirli bir disiplin ile ilişkili olmayan ancak çıktılar üzerinde etkili olan
- Destek
- Umut
 - Terapi sürecine güven/bağlılık hissi
 - Plasebo etkisi = alınan fayda gerçek etkiden değil fayda alınacağı inancından kaynaklanır

Mutluluk

Ne kadar mutlusunuz?

- 1'den 10'a kadar bir skala
- En sık alınan yanıt 7 ve 8'dir
- Yaş, cinsiyet, yaşanılan yer gibi etkenlere bağlı büyük farklılıklar yok
- 42 ülke
 - 5'in altında puan veren yok
 - En mutlular: İsveçliler (8.39)
 - En mutsuzlar: Bulgarlar (5.03)
 - Amerikalılar (7.71)

Biraz dikkat: Değerlendirmeler güvenilmez olabilir

- A Grubu fotokopi makinasında bozuk para bulur
- B Grubu bulmaz
- “Hayatınızın tamamını düşündüğünüzde ne kadar mutlusunuz?”
- A Grubu diğer gruba göre tüm hayatları boyunca daha mutlu olduklarını ifade etti
- Güneşli günlerin etkisi
- “Hava nasıl?” diye sormadıkları sürece

Mutluluk ne içindir?

- Mutluluk ne içindir?
- Amaç: hayvanların peşinden koşmaya evrildikleri durum, ihtiyacın doyurulduğuna işaret eder
- Örneğin açlığa karşılık tokluk
- Pinker:
Sağlıklı olduğumuzda, iyi beslendiğimizde, rahat olduğumuzda, güvende hissettiğimizde, bolluk içinde olduğumuzda, bilgi sahibi olduğumuzda, saygı duyulduğumuzda, bir eşimiz olduğunda, aşık olduğumuzda daha mutlu oluruz

Ancak o kadar da kolay değil

- 21. yüzyılda Amerikalılar tarihteki herkesten daha sağlıklı, daha iyi beslenmekte vs.
- Ancak daha mutlu değiller
- İnsanlar 1950lerde olduklarından ya da daha fakir ülkelerdeki insanlardan daha mutlu değiller
- Temel gereksinimleri karşılanmış insanlar arasında bile mutluluk konusunda bireysel farklılıklar var
- Bu durumu nasıl açıklayabiliriz?
- Mutluluk üzerine bazı şaşırtıcı gerçekler

1. Mutluluk, sandığınız kadar değişken değildir.

Ne kadar mutlusunuz?

- Varabileceğimiz son nokta
- Genetik olarak belirlenmiş doğal mutluluk aralığı
- (ayrı yetiştirilmiş tek yumura ikizleri)
- Mutluluk büyük ölçüde kalıtsaldır
- Peki, ya yaşam boyu başınıza gelebilecek olaylar?

Başınıza gelebilecek en kötü olay nedir?

- Başınıza gelebilecek en kötü olay mutluluğunuzu ne kadar değiştirebilirdi?

Başınıza gelebilecek en kötü olay nedir?

- Başınıza gelebilecek en kötü olay mutluluğunuzu ne kadar değiştirebilirdi?

Yaşam olayları

- Boyundan aşağınızın felç olması
- Lotodan ikramiye kazananlar
- Tenür almak ya da alamamak
- Başkan Bush – Başkan Kerry
- Tüketim ürünlerini almak

Neden bu olaylar sandığımız kadar önemli olmamakta?

1. Günlük olarak başımıza gelen değişik olayların farkına varmıyoruz.
2. Varabileceğimiz son nokta bir mantık çerçevesinde işlemekte:
 - Kötü şeylere alışıyoruz
(bazı şaşırtıcı istisnalar dışında)
 - İyi şeylere alışıyoruz
(bazı aşırı şaşırtıcı istisnalar dışında)

“Hayattan nefret ettim...”

“Tüm bu gösteriş ve rüzgârın peşinden koşmak... Ve güneşin hiçbir faydası yok”

Hedonik koşubandının implikation

- Mülkiyet, sahip olduklarımız mutluluğun anahtarı değildir.
- SEÇENEK 1: Sonu olmayan yenilik
- SEÇENEK 2: Koşubandından in
Daha önemli şeylerin
peşinden koş
Aile ve arkadaşlar, daha
uzun süreli projelerdir

2. Mutluluk görecelidir.

Para, güç ve mutluluk

- Mutluluk konusunda varabileceğimiz bir son nokta (ya da bir aralık) vardır
- Ancak geliriniz ve yaptığınız işin mutluluğunuz üzerinde birtakım etkileri vardır.
- **
- Çok fakirseniz mutsuz olursunuz
- Bunun ötesinde mutluluğunuz sizin göreceli koşullarınıza dayanmaktadır

Mutluluk görecelidir

- Zengin adam, karısının kız kardeşinin kocasının kazandığından 100\$ daha fazla kazanan adamdır.

Mutluluk görecelidir

- (a) Tüm çalışma arkadaşlarınız 65.000\$ kazanıyorken sizin 70.000\$ kazanmanız
- (b) Tüm çalışma arkadaşlarınız 80.000\$ kazanıyorken sizin 75.000\$ kazanmanız

İngiliz sosyal hizmet görevlileriyle yapılan araştırma
Maria Callas ve Stanley Fish'ten anlaşma taktikleri

www.acikders.org.tr

25

Buraya kadar özetleyecek olursak...

www.acikders.org.tr

26

Krala tavsiye

- SSRI ve bilişsel davranışsal terapi
- Kaleyı krallığın daha sessiz bir yerine taşımak
- Haremden vazgeçip bir kraliçe bul. Bir klube üye ol. Hayır işlerine katıl.

www.acikders.org.tr

27

3. Geçmişte yaşanan acılara ve hazlara ilişkin yargılarımız ilginç şekillerde çarpıtılmaktadır.

www.acikders.org.tr

28

Hangisi daha kötüdür?

- (a) Bir saat süren acılı bir diş operasyonu
- (b) Bir saat süren acılı bir diş operasyonundan sonra ilaveten biraz daha acı

Hangisi daha iyidir?

- (a) Başlangıçta çok eğlenceli olan ancak kötü biten bir parti
(%90 iyi, %10 kötü)
- (b) İyi biten berbat bir parti
(%90 kötü, %10 iyi)

Haz üzerine çalışmaların özeti

Bir olayın nasıl bittiği önemlidir.

Psikolojiye Giriş (Psikoloji 110B)

[Bahar Dönemi, 2007, Pzt/Çrş, 14:30-15:45
SSS 114 Numaralı Sınıf]

Rüyalarımız ne anlama gelmektedir? Kadınlar ve erkekler cinsel isteklerinin doğası ve yoğunluğu açısından farklılaşır mı? Küçük bir çocuğun görgü tanıklığına güvenebilir misiniz? Birtakım şeyleri neden iğrenç buluruz? İnsanlar korkunç anıları bastırabilirler mi? Bazı insanlar neden depresyona girer? Goriller işaret dilini öğrenebilir mi? Kendimizi neden gıcıklayamayız? Bazılarımız neden çok yer ve yemeği nasıl durdururuz? İnsanlar doğası gereği kötü müdür?

Bu derste, düşüncenin ve davranışın kapsamlı bir gözden geçirmesi ile bu sorulara yanıt aranacaktır. Algı, iletişim, öğrenme, bellek, karar verme, din, ikna etme, sevgi, açlık, sanat, kurgu ve rüyalar bu ders kapsamında keşfedilecek konu başlıklardır. Zihnin bu yanlarının çocuklarda nasıl geliştiği, insanlar arasında nasıl farklılaştıkları, nasıl doğuştan geldikleri ve rahatsızlık ya da hasar görme sonucu nasıl bozulduklarına bakılacaktır.

Psikolojiye Giriş (Psikoloji 110B)

[Bahar Dönemi, 2007, Pzt.Çrş, 14:30-15:45
SSS 114 Numaralı Sınıf]

Rüyalarımız ne anlama gelmektedir? Kadınlar ve erkekler cinsel isteklerinin doğası ve yoğunluğu açısından farklılaşır mı? Küçük bir çocuğun görgü tanıklığına güvenebilir misiniz? Birtakım şeyleri neden iğrenç buluruz? İnsanlar korkunç anıları bastırabilirler mi? Bazı insanlar neden depresyona girer? Goriller işaret dilini öğrenebilir mi? Kendimizi neden gıdıklayamayız? Bazılarımız neden çok yer ve yemeği nasıl durdururuz? İnsanlar doğası gereği kötü müdür?

Bu derste, düşüncenin ve davranışın kapsamlı bir gözden geçirmesi ile bu sorulara yanıt aranacaktır. Algı, iletişim, öğrenme, bellek, karar verme, din, ikna etme, sevgi, açlık, sanat, kurgu ve rüyalar bu ders kapsamında keşfedilecek konu başlıklarıdır. Zihnin bu yanların çocuklarda nasıl geliştiği, insanlar arasında nasıl farklılaştıkları, nasıl doğuştan geldikleri ve rahatsızlık ya da hasar göme sonucu nasıl bozulduklarına bakılacaktır.

Yale University Department of Psychology

People
Faculty
Students
Staff Contacts
Research Areas
Behavioral Neuroscience
Clinical
Cognitive
Developmental
Social/Personality
Academic Programs
Graduate
Undergraduate
Resources
Talks & Colloquia
News
Research Centers
Experiments
Diversity
Photo Gallery
Web Links

Recent News

Marcia Johnson wins APF Gold Medal Award for Life Achievement
Andres De Los Reyes '08 wins APA Early Career Award
June Gruber and Kristina Olson Profiled in APS Observer
Bargh elected to the American Academy of Arts and Sciences
Frank Keil appointed Dille Professor of Psychology
Marcia Johnson named Sterling Professor of Psychology
John Bargh selected as a fellow of the AAAS
Alan Kazdin receives APA Distinguished Scientific Award
Chun Awarded Lex Hixon Prize for Teaching Excellence
Kelly Brownell wins Graduate School Graduate Mentor Award
Christina Roberto Wins Graduate School Public Scholar Award

İki önemli ders

- Alçakgönüllülük

İki önemli ders

- Alçakgönüllülük
- İyimserlik